

الأصول الثلاثة
മൂന്ന് അടിസ്ഥാന തത്വങ്ങൾ

ശൈഖ് മുഹമ്മദ് സിദ്ദീഖ് അബ്ദിൾ വഹാബ്(റഹ്മെ)

الأصول الثلاثة
മൂന്ന് അടിസ്ഥാന തത്വങ്ങൾ

വിവർത്തകൻ:

കെ.കെ. സകരിയ്യ സ്വലാഹി

DA'WA BOOKS

DA'WA BOOKS

Malayalam | Study | Moonnu Adisthana Thathwagal
മൂന്ന് അടിസ്ഥാന തത്വങ്ങൾ
Original Title: Usoolu Salasa
Author: Shaik Muhammed Ibn Abdul Wahab (رحمته)
Translator: K.K. Zakariya Swalahi
First Edition: February 2006
Price: Rs. 25.00

Publishers | Distribution:
Da'wa Books | Salafi Cultural Complex | Vyttila | Kochi-19 | Kerala | India
Email: dawabooks@nicheoftruth.org
Cover: Yoonus K.K.
Type Setting: Creative Media
Printing: Screen Offset, Kochi-18

All rights reserved. No part of this work may be reproduced or utilised in any form or by any means without the prior written permission of the publishers.

ദഅ്വാ ബുക്സ്-
പുസ്തക പ്രസാധനരംഗത്തെ നവാഗതനാണ്.
അന്താരാഷ്ട്രനിലവാരത്തിൽ
മലയാള പുസ്തകങ്ങൾ പുറത്തിറക്കുകയും
പ്രസക്തമായ വിവിധ ഭാഷാഗ്രന്ഥങ്ങൾ
മലയാളത്തിലേക്ക് മൊഴിമാറ്റം നടത്തി
പ്രസിദ്ധീകരിക്കുകയും
അന്താരാഷ്ട്ര സമൂഹത്തിന് പരിചയപ്പെടുത്തേണ്ട
മലയാള പുസ്തകങ്ങൾ
മറ്റു ഭാഷകളിലേക്ക് പരിഭാഷപ്പെടുത്തി
പുറത്തിറക്കുകയുമെല്ലാമാണ് ലക്ഷ്യം.
ദഅ്വാ ബുക്സിന്റെ ആറാമത്തെ പുസ്തകമാണിത്.
ശൈഖ് മഹമ്മദ്ബ്നു അബ്ദിൽ വഹാബി(رحمته)ന്റെ
الأصول السالفة എന്ന ലഘു കൃതിയുടെ
മലയാള വിവർത്തനമാണിത്.
ഓരോ മുസ്ലിമും നിർബന്ധമായും അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ട
മൂന്ന് അടിസ്ഥാന തത്വങ്ങൾ
സരളമായി വിശദീകരിക്കുന്ന കൃതിയാണിത്.
കെ.കെ. സകരിയ്യ സ്വലാഹിയാണ് വിവർത്തകൻ.
വിലയിരുത്തുക; നിർദ്ദേശങ്ങളും വിമർശനങ്ങളുമുണ്ടാവും.
അവയ്ക്കെല്ലാം സ്വാഗതം;
അവയാണല്ലോ നമ്മെ നേരെ നടത്തുന്നത്.
പ്രാർഥിക്കുക, ഈ ശിശുവിന്റെ വളർച്ചക്കുവേണ്ടി.
അല്ലാഹുവേ.... നീ ഞങ്ങളുടെ കർമ്മങ്ങൾ സ്വീകരിക്കുകയും
സ്വർഗത്തിൽ സ്ഥാനം നൽകി അനുഗ്രഹിക്കുകയും
ചെയ്യേണമേ....(ആമീൻ)

മാനേജർ

വിവർത്തനക്കുറിപ്പ്

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

സർവസ്തുതിയും അല്ലാഹുവിനാകുന്നു. മുഹമ്മദ് നബി(ﷺ)യിലും കുടുംബാദികളിലും അവിടുത്തെ അനുചരന്മാരിലും അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യവും സമാധാനവും സദാ വർഷിക്കുമാറാകട്ടെ.

ഹിജ്റ 12-ാം നൂറ്റാണ്ടിലെ മുജദ്ദിദ് (പരിഷ്കർത്താവ്) എന്നും രണ്ടാം ശൈഖുൽ ഇസ്ലാം (ഇസ്ലാമിന്റെ ഗുരു) എന്നും അറിയപ്പെടുന്ന ശൈഖ് മുഹമ്മദ്ബ്നു അബ്ദിൽ വഹാബി(rah)ന്റെ 'മൂന്ന് അടിസ്ഥാന തത്വങ്ങൾ' എന്നർത്ഥമുള്ള 'الأصول الثلاثة' എന്ന ലോകപ്രശസ്ത കൃതിയുടെ വിവർത്തമാണ് വായനക്കാരുടെ കൈകളിലിരിക്കുന്നത്. സൗദി അറേബ്യയിൽനിന്നും പതിനായിരക്കണക്കിന് കോപ്പികൾ പ്രസിദ്ധീകരിക്കപ്പെടുകയും ലോകത്തെമ്പാടുമുള്ള സലഫികൾ കലാലയങ്ങളിലും അല്ലാതെയും പഠിക്കുകയും പഠിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഈ ലഘുകൃതിയുടെ മലയാള പരിഭാഷ കേരളത്തിൽ

ഇതുവരെ പ്രസിദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ടതായി അറിഞ്ഞിട്ടില്ല. 'ദുബൈ ഇസ് ലാമിക് ഇൻഫർമേഷൻ സെന്റർ' പുറത്തിറക്കിയ 'ദൈവം, മതം, ദുതൻ' എന്ന വിവർത്തനം മലയാള വായനക്കാരിൽ ചെറിയ ഒരു ശതമാനം ആളുകൾക്കുപോലും ലഭ്യമല്ല. സൗദി അറേബ്യയിലെ ചില ദഅ്വാ സെന്ററുകൾ (ജാലിയാത്തുകൾ) പുറത്തിറക്കിയ വിവർ ത്തനങ്ങളുടെ സ്ഥിതിയും ഭിന്നമല്ല. ഈ വിടവ് നികത്തുകയാണ് ഈ വിവർത്തനത്തിന്റെ ഉദ്ദേശ്യം.

ഓരോ മുസ്ലിമും അനിവാര്യമായും അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ട ചില അടിസ്ഥാന വിഷയങ്ങളാണ് ഈ കൊച്ചുകുതിയുടെ പ്രതിപാദ്യം. തന്നെ സൃഷ്ടിക്കുകയും പോറ്റി വളർത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന രക്ഷിതാവ് (റബ്ബ്) ആരാണ്? അവൻ ഇഷ്ടപ്പെട്ട മതമേതാണ്? ആ മതം പഠിപ്പിക്കാനും അതനുസരിച്ച് മാതൃക കാണിക്കാനും അവൻ അയച്ച ദുതൻ ആരാണ്? സുപ്രധാനമായ ഈ മുൻ വിഷയ ങ്ങളാണ് ശൈഖുൽ ഇസ്ലാം അതിൽ വിശദീകരിച്ചിട്ടുള്ളത്. ശിർ ക്കും ബിദ്അത്തും തനിക്ക് ചുറ്റുമുള്ള മുസ്ലിം സമുദായത്തിൽ കൂരിരുട്ട് പരത്തിയ കാലഘട്ടത്തിലാണ് ഗ്രന്ഥകർത്താവ് ജീവിച്ചത്. തൗഹീദും ശിർക്കും വകതിരിച്ചറിയാത്ത, സുന്നത്തും ബിദ്അത്തും വ്യവചേദിച്ചറിയാത്ത മുസ്ലിം ബഹുജനങ്ങളെ വിശുദ്ധ ഖുർആനി ന്റെയും നബിചര്യയുടെയും വെളിച്ചത്തിൽ ഉദ്ധരിക്കാനാണ് അദ്ദേ ഹം തന്റെ ജീവിതം ഉഴിഞ്ഞുവെച്ചത്. അതിന് വമ്പിച്ച ഫലങ്ങളുമു ണ്ടായി. സൗദി അറേബ്യ സലഫികൾക്ക് വളക്കൂറുള്ള മണ്ണായത് തന്നെ അതിന്റെ പ്രത്യക്ഷഫലങ്ങളിൽ ഒന്നാണ്.

ദുബൈയിൽ നിന്നും ജ. മുഹമ്മദ് കൊടിയത്തൂർ വിവർത്തനം ചെയ്ത് പുറത്തിറക്കിയ മേൽസൂചിപ്പിച്ച കുതിയാണ് ഇതിന്റെ പരി ഭാഷയിൽ പ്രധാനമായും അവലംബിച്ചിട്ടുള്ളത്. എന്നാൽ ഹദീസു കളുടെ നമ്പരും ഉദ്ധരിച്ച ചില ഗ്രന്ഥങ്ങളും ബലാബലങ്ങളും വിവരി ച്ചിട്ടുണ്ട് എന്നതാണ് ഈ വിവർത്തനത്തിന്റെ പ്രത്യേകത. വായന ക്കാരുടെ പഠന സൗകര്യർത്ഥം മൂലകുതിയിൽ ഇല്ലാത്ത ചില 'തല ക്കെട്ടുകൾ' പുതുതായി കൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. പറയാൻപോകുന്ന വിഷ യങ്ങളെ ഇനംതിരിച്ച് ഗ്രഹിക്കാൻ ഈ രീതി ഉപകരിക്കും; അതുപോ ലെ പല സമയങ്ങളിലായി വായിച്ച് ഗ്രഹിക്കുന്നവർക്കും.

പ്രത്യേകശ്രദ്ധക്ക്: ഈ കുതിയിൽ ഗ്രന്ഥകർത്താവ് ഉദ്ധരിച്ച ചില ഹദീസുകൾ ശൈഖ് അൽബാനി (رحمته)യുടെയും മറ്റ് ചില മു ഹദ്ദിസുകളുടെയും നിരൂപണത്തിൽ ദുർബലമാണെന്ന് തെളിഞ്ഞവ യാണ്. അടിക്കുറിപ്പിൽ അക്കാര്യം നാം രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ ചില വായനക്കാർക്ക് ഇവിടെ ഒരു സംശയം തോന്നാം. അതായത് വലിയ പരിഷ്കർത്താവും സലഫി പണ്ഡിതനുമായിരുന്ന ശൈഖിന്റെ കുതിയിൽ എങ്ങനെയാണ് ദുർബല ഹദീസുകൾ കടന്നുകൂടിയത് എന്ന്. അതിനുള്ള മറുപടി ശൈഖ് അൽബാനി തന്നെ 'അദ്ദഅ്വത്തുസലഫിയ...' എന്ന 'മുഹമ്മദ് ഈദ് അബ്ബാസി' യുടെ കുതിക്കെഴുതിയ അടിക്കുറിപ്പിൽ വിവരിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിന്റെ ചുരുക്കം താഴെ കൊടുക്കുന്നു:

“ശൈഖ് മുഹമ്മദ്ബ്നു അബ്ദിൽ വഹാബ് സലഫി അഖീദയു ടെ പ്രബോധകനും മുസ്ലിം പരിഷ്കർത്താവുമാണെന്നകാര്യം അ വിതർക്കിതമാണ്. ശൈഖുൽ ഇസ്ലാം ഇബ്നു തൈമിയയ്ക്കുശേഷം ഇസ്ലാമിക ലോകത്ത് ശിർക്ക് കലരാത്ത തൗഹീദ് പ്രചരിപ്പിച്ചതിൽ അദ്ദേഹത്തിന് മുഖ്യമായ പങ്കാണുള്ളത്. വിശേഷിച്ചും ആധുനിക സൗദി അറേബ്യയുടെ ഭാഗമായി മാറിയ ഹിജാസ്, നജ്ദ് പ്രദേശങ്ങ ളിൽ.

പക്ഷേ, ഈ ദഅ്വത്തിന്റെ ഭാരമേറിയതും തിരക്കുപിടിച്ചതുമായ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ വ്യാപൃതനായതുകൊണ്ടായിരിക്കണം അദ്ദേഹ ത്തിന് സലഫി ദഅ്വത്തിന്റെ പൂർത്തീകരണത്തിന് സാധിക്കാതെ പോയത്. അതായത് മദ്ഹബിനും തഖ്ലീദിനുമെതിരിലും ദുർബല ഹദീസുകൾക്കെതിരിലുമുള്ള സമരംകൂടി തന്റെ ദഅ്വത്തിന്റെ ഭാഗ മാക്കാൻ അദ്ദേഹത്തിന് സാധിച്ചില്ല. എന്നുമാത്രമല്ല, കർമശാസ്ത്ര കാര്യങ്ങളിൽ അദ്ദേഹം സ്വയംതന്നെ ഹമ്പലീ മദ്ഹബ് പിന്തുടരുന്ന വ്യക്തിയായിരുന്നുതാനും. ഹദീസുകളുടെ കാര്യത്തിലാകട്ടെ മറ്റു പല പ്രബോധകരെയുംപോലെ മുഹദ്ദിസുകളുടെ നിയമനുസരിച്ചുള്ള ഹദീസിന്റെ തരംതിരിവിൽ (സ്വഹീഫ്, ദഇഹഫ്...) അദ്ദേഹത്തിന് വേണ്ട പരിജ്ഞാനമുണ്ടായിരുന്നില്ല എന്നുവേണം കരുതാൻ. കാര ണം 'ആദാബുൽ മശ്യി ഇലസ്സലാതി' എന്ന ശൈഖിന്റെ പ്രസിദ്ധമാ യ കുതിയുടെ ആദ്യത്തിൽതന്നെ രണ്ട് പ്രധാന ന്യൂനതകളുള്ള 'അല്ലാഹുമ്മ ഇന്നീ അസ്അലുകബിഹവി സ്സാഇലൗന അലൈക...."

എന്ന് തുടങ്ങുന്ന ദുർബലമായ ഹദീസാണ് കൊടുത്തിട്ടുള്ളത്. ഈ ഹദീസിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ പള്ളിയിലേക്ക് നടന്നുപോകുന്ന ആൾ ഈ ഹദീസിൽ പറഞ്ഞ ഹഖ് കൊണ്ടുള്ള പ്രാർത്ഥന ചൊല്ലാൻ ഒരു ഇസ്‌ലാമിക മര്യാദയായിട്ടാണ് അതിൽ അദ്ദേഹം വിശദീകരിച്ചിട്ടുള്ളത്! എന്നാൽ ഇബ്നുതൈമിയ(رحمته) ഇപ്രകാരമായിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹം സലഫീ ദഅ്വത്തിന്റെ എല്ലാ വശങ്ങളും ഉൾക്കൊണ്ട മഹാപണ്ഡിതനായിരുന്നു. ദുർബല ഹദീസുകൾക്കെതിരിൽ സമുദായത്തെ ഗൗരവപൂർവ്വം ഉണർത്തിയ പരിഷ്കർത്താവാണ് അദ്ദേഹം (തന്റെ ചില കൃതികളിൽ അബദ്ധവശാൽ അപൂർവ്വം ചില ദുർബല ഹദീസുകൾ വന്നുപോയിട്ടുണ്ടെങ്കിലും).

ഇത് നാം പറയുന്നത് ശൈഖ് മുഹമ്മദ്ബ്നു അബ്ദിൽ വഹാബിന്റെ സ്ഥാനവും മഹത്വവും കുറച്ച് കാണിക്കാനല്ല. മറിച്ച് സലഫീ പണ്ഡിതരിൽ ഓരോരുത്തർക്കും അവരവർക്ക് അർഹതപ്പെട്ട സ്ഥാനം നൽകുക എന്നതാണ് നീതി എന്ന നിലക്കാണ്. തൗഹീദിന്റെ ശത്രുക്കൾ ശൈഖിനെതിരിൽ ഉന്നയിക്കുന്ന ആക്ഷേപങ്ങളെയും ആരോപണങ്ങളെയും നാം ഒരിക്കലും ഇഷ്ടപ്പെടുന്നില്ല. പ്രത്യുത കഴിവിൻപടി അതിനെ പ്രതിരോധിക്കുന്നതുമാണ് താനും. എന്നാൽ, നാം നൽകുന്ന ഈ ബഹുമാനം അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ അതിർ കവിയാൻ നമ്മളെ പ്രേരിപ്പിക്കാൻപാടില്ല. അതിനാൽ ഇബ്നുതൈമിയ(رحمته)യും ഇബ്നു അബ്ദിൽ വഹാബും(رحمته) തമ്മിലുള്ള വൈജ്ഞാനികമായ ഈ അന്തരം നാം ഓർത്തിരിക്കേണ്ടതുണ്ട്". ('ദാറുൽ ഈമാൻ' പുറത്തിറക്കിയ 'അദ്ദഅ്വത്തുസ്സലഫിയ്യ: വ മൗഖിഫുഹാ മിനൽ ഹറകാതിൽ ഉഖ്റാ' കാണുക).

ഈ കൃതി പരിഭാഷപ്പെടുത്തി പുറത്തിറക്കാൻ ഈയുള്ളവനെ പ്രേരിപ്പിച്ച പലരുമുണ്ട്. അതിൽ പ്രധാനിയാണ് ജിദ്ദയിൽ ജോലി ചെയ്യുന്ന സഹോദരൻ സക്കീർ ഹുസൈൻ (കോഴിക്കോട്). അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്നേഹപൂർവ്വമായ നിർബന്ധിക്കൽ എനിക്ക് വലിയ പ്രചോദനമായി. അതോടൊപ്പം സഹോദരൻ എം.എം. അക്ബറിന്റെ പ്രോത്സാഹനവും. അല്ലാഹു ഏവർക്കും പ്രതിഫലം നൽകട്ടെ. ആമീൻ.

ഗ്രന്ഥകർത്താവിന്റെ എല്ലാ ആശയങ്ങളും അതേ ശൈലിയിൽ തന്നെ മലയാളത്തിലെന്നല്ല ഒരു ഭാഷയിലും വിവർത്തനം ചെയ്ത്

ഫലിപ്പിക്കാൻ കഴിയില്ല എന്ന കാര്യം സുവിദിതമാണല്ലോ. അതാണല്ലോ വിവർത്തന കൃതികളുടെ പരിമിതിയും. എങ്കിലും കഴിവതും ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ട്. ജ. മുഹമ്മദ് കൊടിയത്തൂരിന്റെ പരിഭാഷ ജോലി വളരെ എളുപ്പമാക്കി. അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തിനും അർഹമായ കൂലി നൽകട്ടെ. ആമീൻ. അബദ്ധങ്ങൾ സ്നേഹബുദ്ധ്യ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കണമെന്ന് ഉണർത്തിക്കൊണ്ട് നിർത്തട്ടെ.

നാഥാ! ഇതൊരു സൽകർമ്മമായി സ്വീകരിക്കേണമേ! ആമീൻ.

വിനയപൂർവ്വം,

കെ.കെ. സകരിയ്യ സ്വലാഹി

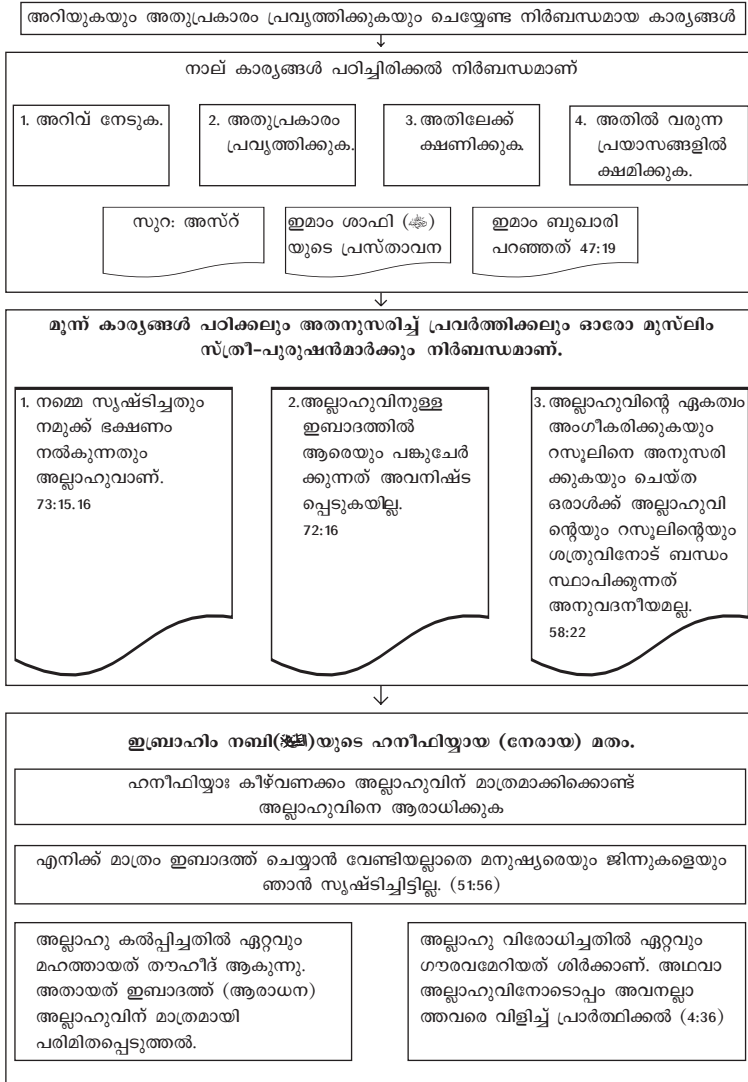
പി.ഒ. കടവത്തൂർ

കണ്ണൂർ ജില്ല - 670 676

മൂന്ന് അടിസ്ഥാന തത്വങ്ങൾ

الأصول الثلاثة

ആമുഖം

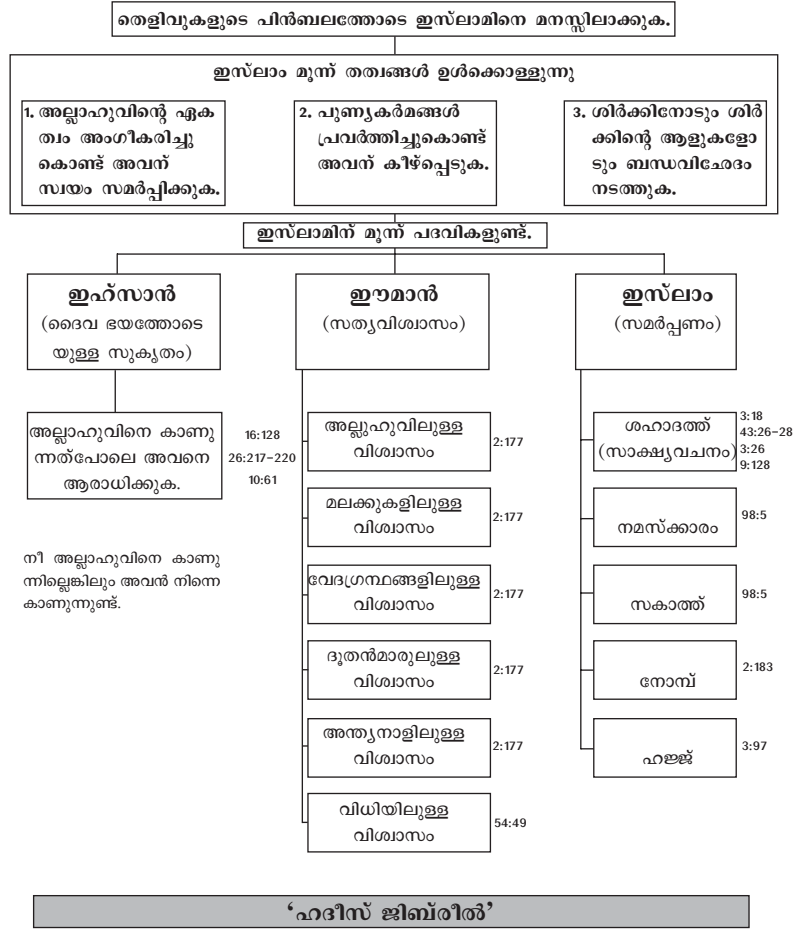

ഒന്നാമത്തെ തത്വം

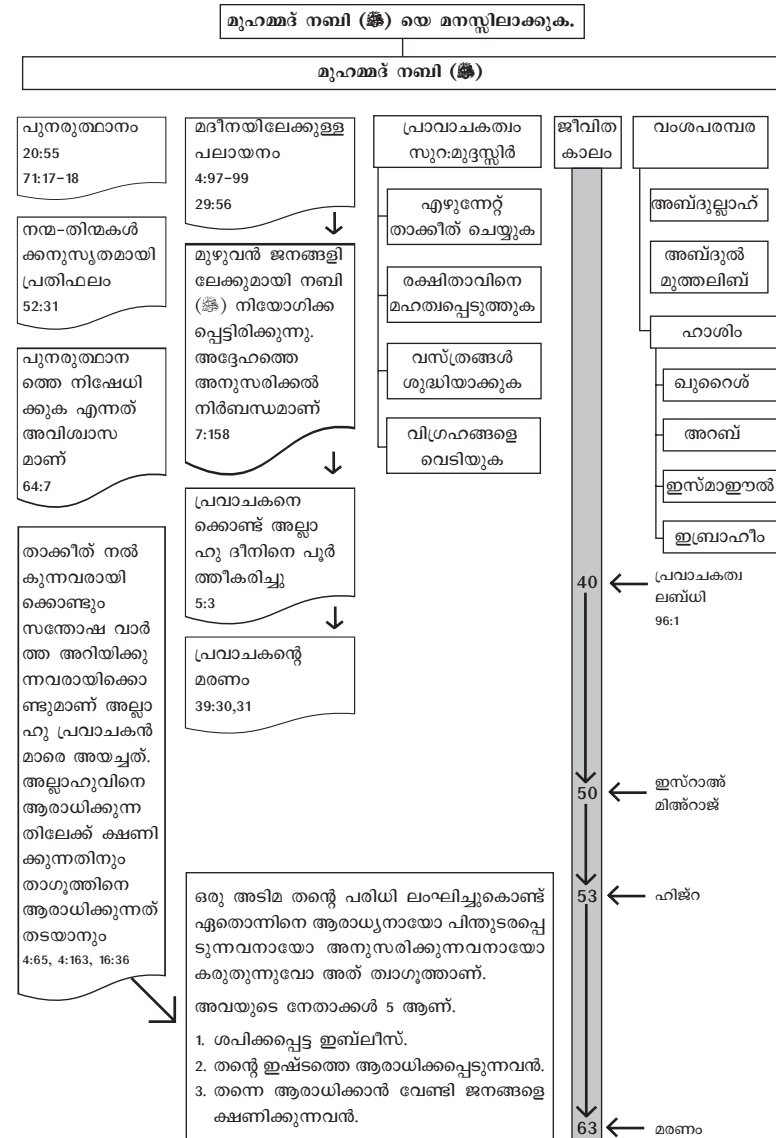
സ്രഷ്ടാവിനെപ്പറ്റിയുള്ള അടിമയുടെ അറിവ് (റബ്ബ്)

അല്ലാഹു അല്ലാത്തവർക്ക് അർപ്പിക്കുന്നതാണ് ശിർക്ക്	ഇബാദത്തിന്റെ ഇനങ്ങൾ	റബ്ബ് ആരാണോ അവനാണ് യഥാർത്ഥ ആരാധ്യൻ	നി നീന്റെ രക്ഷിതാവിനെ എങ്ങനെ മനസ്സിലാക്കി	ആരാണു ആരാധ്യൻ
ഇബാദത്തിൽ നിന്ന് അല്ലാഹു അല്ലാത്തവർക്ക് വല്ലതും അർപ്പിച്ചാൽ അവൻ കാഫിറും, മുശ്രിക്കും ആയിത്തീരും (23:117) പ്രാർത്ഥന അതുതന്നെയാണ് ഇബാദത്ത്. (തുർമുദി)	ദുആ 72:18 പ്രാർത്ഥന ആരാധനയാകുന്നു.	2:21-22	അവന്റെ 1) ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളിലൂടെ. 2) സൃഷ്ടികളിലൂടെ.	1:1 എനെയും സർവ്വലോകരെയും തന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങൾ കൊണ്ട് പോറ്റി വളർത്തുന്നവൻ. അവനാകുന്നു ആരാധ്യൻ. അവനല്ലാതെ എനിക്ക് ഓരോ ആരാധ്യനില്ല. അല്ലാഹു അല്ലാത്തതെല്ലാം (ആലം) അഥവാ അവന്റെ സ്രഷ്ടികളിൽ പെടുന്നു.
	ഖൗഫ് (ഭയം) 7:185			
	റജാഅ് (പ്രതിക്ഷ) 18:110			
	തവക്കൂൽ (ഭരമേൽപ്പിക്കൽ) 6:53,5:23			
	റഹ്മബത്ത് (പേടി) 21:90			
	ഖുശൂഅ് (ഭയഭക്തി) 21:90			
	ഖശ്ശയത്ത് (ഭീതി) 2:150			
	ഇനാബത്ത് (താഴ്മ) 39:54			
	ഇസ്തിആനത്ത് (സഹായം) 1:5			
	ഇസ്തിആദത്ത് (അഭയം തേടൽ) 113:1-114:1			
	ഇസ്തിശാഥ (സാഹായം ഭ്യർത്ഥന) 8:9			
	ദബ്ഹ് (ബലി) 6:162-163			
നദ്ർ (നേർച്ച) 76:7				

രണ്ടാമത്തെ തത്വം

മൂന്നാമത്തെ തത്വം

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

അറിയുക!- അല്ലാഹു താങ്കളെ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ.

നാല് കാര്യങ്ങൾ പഠിച്ചിരിക്കൽ നമുക്ക് നിർബന്ധമാണ്.

1. അറിവ് നേടുക-അതായത് അല്ലാഹുവിനെയും അവന്റെ പ്രവാചകനെയും ഇസ്‌ലാം മതത്തെയും തെളിവുകൾ സഹിതം മനസ്സിലാക്കുക.
2. മനസ്സിലാക്കിയതു പ്രകാരം പ്രവർത്തിക്കുക.
3. അതിലേക്ക് ക്ഷണിക്കുക (പ്രബോധനം ചെയ്യുക).
4. അതിന്റെ പേരിൽ അനുഭവിക്കേണ്ടിവരുന്ന പ്രയാസങ്ങളിൽ ക്ഷമിക്കുക.

ഇതിനുള്ള തെളിവ് അല്ലാഹുവിന്റെ വചനങ്ങളാണ്.

وَالْعَصْرِ ﴿١﴾ إِنَّ الْإِنْسَانَ لِفِي خُسْرٍ ﴿٢﴾ إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَّصَوْا بِالصَّبْرِ ﴿٣﴾

“കാലം തന്നെയാണ് സത്യം; തീർച്ചയായും മനുഷ്യൻ നഷ്ടത്തിൽ തന്നെയാകുന്നു; വിശ്വസിക്കുകയും സൽകർമ്മങ്ങൾ പ്രവർത്തിക്കുകയും സത്യംകൊണ്ടും ക്ഷമകൊണ്ടും അന്യോന്യം ഉപദേശിക്കുകയും ചെയ്തവരൊഴികെ” (അൽ അസ്ർ:1-3).

ഇമാം ശാഫി (رحمته) ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

قال الشافعي رحمه الله تعالى : لو ما أنزل الله حجة على خلقه إلا هذه السورة لكفتمهم .

“അല്ലാഹു തന്റെ സൃഷ്ടികൾക്കുള്ള ന്യായപ്രമാണമായി ഈ അധ്യായമല്ലാതെ (മറ്റൊന്നും) അവതരിപ്പിച്ചില്ല എന്ന് സങ്കല്പിക്കുക. എന്നാൽ പോലും അവർക്കിത് മതിയാകുമായിരുന്നു”.

“ഉപദേശത്തിനും കർമ്മത്തിനും മുമ്പായി അറിവുനേടൽ” എന്ന ഒരു തലക്കെട്ട് തന്നെ ഇമാം ബുഖാരി തന്റെ സ്വഹീഹിൽ ഒരു അധ്യായത്തിന് നൽകിയിട്ടുണ്ട്. അതിനുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ അവലംബം താഴെ കാണുന്ന ഖുർആൻ വചനമാണ്.

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنبِكَ

“ആകയാൽ അല്ലാഹുവല്ലാതെ ആരാധനക്കർഹനായി മറ്റാരുമില്ലെന്ന് നീ മനസ്സിലാക്കുക. നിന്റെ പാപത്തിന് നീ പാപമോചനം തേടുകയും ചെയ്യുക” (മുഹമ്മദ്:19).

وقال البخاري رحمه الله تعالى (جزء ١ صفحة ٤٥) (باب العلم

قبل القول والعمل

“ഇവിടെ കർമ്മത്തിനും ഉപദേശത്തിനും മുമ്പായി അറിവ് നേടുന്നതിനെയാണ് അല്ലാഹു മൂന്തിച്ചത്” (സ്വഹീഹുൽ ബുഖാരി, വാ:1, കിതാബുൽ ഇൽമ്, ബാബ് -11).

(അറിയുക)-അല്ലാഹു താങ്കൾക്ക് അനുഗ്രഹം ചെയ്യട്ടെ- താഴെ പറയുന്ന മുൻ (സുപ്രധാന) കാര്യങ്ങൾ പഠിക്കലും അതനുസരിച്ച് പ്രവർത്തിക്കലും ഓരോ മുസ്ലിം സ്ത്രീ-പുരുഷന്മാർക്കും നിർബന്ധമാണ്.

(ഒന്ന്) നമ്മെ സൃഷ്ടിച്ചതും നമുക്ക് ഭക്ഷണം നൽകുന്നതും അല്ലാഹുവാണ്. അവൻ നമ്മെ (അവഗണിച്ചിട്ടില്ല) തള്ളിക്കളഞ്ഞിട്ടില്ല. നമ്മിലേക്ക് അവൻ ദൂതനെ നിയോഗിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ ദൂതനെ അനുസരിച്ചവർ സ്വർഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതാണ്. അദ്ദേഹത്തെ ധിക്കരിച്ചവർ നരകത്തിലും.

താഴെ പറയുന്ന ഖുർആൻ വചനമാണ് അതിനുള്ള തെളിവ്.

إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا ۖ فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلاً ۝

“തീർച്ചയായും നിങ്ങളിലേക്ക് നിങ്ങളുടെ കാര്യത്തിന് സാക്ഷിയായിട്ടുള്ള ഒരു ദൂതനെ നാം നിയോഗിച്ചിരിക്കുന്നു. ഫിരഔന്റെ അടുത്തേക്ക് നാം ഒരു ദൂതനെ നിയോഗിച്ചത് പോലെത്തന്നെ. എന്നിട്ട് ഫിരഔൻ ആ ദൂതനോട് ധിക്കാരം കാണിച്ചു. അപ്പോൾ നാം അവനെ കടുത്ത ഒരു പിടുത്തം പിടിക്കുകയുണ്ടായി” (അൽ മുസ്സമ്മി:15,16).

(രണ്ട്) അല്ലാഹുവിനുള്ള ഇബാദത്തിൽ ആരെയും പങ്കുചേർക്കുന്നത് അവൻ ഇഷ്ടപ്പെടുകയില്ല. അത് അവർക്ക് സാമീപ്യം നേടിയ മലക്കുകളോ അവൻ നിയോഗിച്ച ദൂതന്മാരോ ആണെങ്കിൽ പോലും അല്ലാഹുവിന്റെ വചനമാണ് അതിനുള്ള തെളിവ്.

وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ۝

“പള്ളികൾ അല്ലാഹുവിനുള്ളതാകുന്നു. അതിനാൽ നിങ്ങൾ അല്ലാഹുവോടൊപ്പം ആരെയും വിളിച്ച് പ്രാർത്ഥിക്കരുത്” (അൽ ജിൻ:18).

(മൂന്ന്) റസൂലിനെ അനുസരിക്കുകയും അല്ലാഹുവിന്റെ ഏകത്വം അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്ത ഒരാൾക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെയും റസൂലിന്റെയും ശത്രുവിനോട് ബന്ധം സ്ഥാപിക്കുന്നത് അനുവദനീയമല്ല. അവൻ എത്ര അടുത്ത ബന്ധുവായാൽ പോലും. അല്ലാഹു പറയുന്നത് നോക്കുക:

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ ۗ أُولَٰئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ ۖ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا

الَّذِينَ هُمْ عَنْهُ وَعَرَضُوا عَنْهُ
أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

“അല്ലാഹുവിലും അന്ത്യദിനത്തിലും വിശ്വസിക്കുന്ന ഒരു ജനത അല്ലാഹുവേടും അവന്റെ റസൂലിനോടും എതിർത്തു നിൽക്കുന്നവരുമായി സ്നേഹബന്ധം പുലർത്തുന്നത് നീ കണ്ടെത്തുകയില്ല. അവർ (എതിർപ്പുകാർ) അവരുടെ പിതാക്കളോ പുത്രന്മാരോ സഹോദരന്മാരോ ബന്ധുക്കളോ ആയിരുന്നാൽ പോലും. അത്തരക്കാരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ അല്ലാഹു വിശ്വാസം രേഖപ്പെടുത്തുകയും അവന്റെ പക്കൽ നിന്നുള്ള ഒരാത്മചൈതന്യം കൊണ്ട് അവൻ അവർക്ക് പിൻബലം നൽകുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. താഴ്ഭാഗത്തുകൂടി അരുവികൾ ഒഴുകുന്ന സ്വർഗത്തോപ്പുകളിൽ അവരെ അവൻ പ്രവേശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യും. അവരതിൽ നിത്യവാസികളായിരിക്കും. അല്ലാഹു അവരെപ്പറ്റി തൃപ്തിപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അവർ അവനെപ്പറ്റിയും തൃപ്തിപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അത്തരക്കാരാകുന്നു അല്ലാഹുവിന്റെ കക്ഷി. അറിയുക: തീർച്ചയായും അല്ലാഹുവിന്റെ കക്ഷിയാകുന്നു വിജയം പ്രാപിക്കുന്നവർ” (അൽ മുജാദില:22).

(അറിയുക: അല്ലാഹുവിനെ അനുസരിക്കുവാൻ അവൻ നിനക്ക് വിവേകം നൽകട്ടെ).

‘കീഴ്വണക്കം അല്ലാഹുവിന് മാത്രമാക്കിക്കൊണ്ട് നീ അല്ലാഹുവിനെ ആരാധിക്കുക’ എന്നതാണ് ഇബ്റാഹിം നബി(ﷺ)യുടെ മില്ലത്തായ ഹനീഫിയ്യാ (നേരായ) മതം. അല്ലാഹു എല്ലാ മനുഷ്യരോടും കൽപിച്ചത് അതാണ്. അതിനുവേണ്ടിതന്നെയാണ് അവരെയെല്ലാം അവൻ സൃഷ്ടിച്ചതും. അല്ലാഹു പറയുന്നു:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

“എനിക്ക് മാത്രം ഇബാദത്ത് (ആരാധന) ചെയ്യാൻ വേണ്ടിയല്ലാതെ മനുഷ്യരെയും ജിന്നുകളെയും ഞാൻ സൃഷ്ടിച്ചിട്ടില്ല” (അദ്രാതിയാത്ത്:56).

“യഅ്ബുദുനി” (എനിക്ക് ഇബാദത്ത് ചെയ്യാൻ) എന്ന് പറഞ്ഞാൽ “യുവഹ്ഹിദുനി” (എന്റെ ഏകത്വം അംഗീകരിക്കാൻ) എന്നാണർത്ഥം.

അല്ലാഹു കൽപിച്ചതിൽ ഏറ്റവും മഹത്തായത് ‘തൗഹീദ്’ ആകുന്നു. അതായത് ഇബാദത്ത് (ആരാധന) അല്ലാഹുവിന് മാത്രമായി പരിമിതപ്പെടുത്തൽ. അല്ലാഹു വിരോധിച്ചതിൽ ഏറ്റവും ഗൗരവമേറിയത് ശിർക്കാണ്. അഥവാ അല്ലാഹുവിനോടൊപ്പം അവനല്ലാത്തവരെ വിളിച്ച് പ്രാർത്ഥിക്കൽ. അല്ലാഹു പറയുന്നത് നോക്കൂ:

وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا

“നിങ്ങൾ അല്ലാഹുവിന് ഇബാദത്ത് ചെയ്യുകയും അവനോട് യാതൊന്നിനെയും പങ്കുചേർക്കാതിരിക്കുകയും ചെയ്യുക” (അന്നിസാഉ് :36).

മനുഷ്യൻ അനിവാര്യമായും മനസ്സിലാക്കിയിരിക്കേണ്ട മുന്ന് പ്രധാന തത്വങ്ങൾ ഏതാണെന്ന് നിന്നോട് ചോദിക്കപ്പെട്ടാൽ നീ പറയേണ്ടത് ഇതാണ്:

1. അടിമ തന്റെ രക്ഷിതാവിനെ മനസ്സിലാക്കുക.
2. തന്റെ രക്ഷിതാവിന്റെ (ഇഷ്ട)മതത്തെ മനസ്സിലാക്കുക.
3. തന്റെ രക്ഷിതാവിന്റെ ദൂതനെ (റസൂലിനെ) മനസ്സിലാക്കുക.

അല്ലാഹു

നിന്റെ റബ്ബ് (രക്ഷിതാവ്) ആരാണെന്ന് ചോദിക്കപ്പെട്ടാൽ നീ പറയുക: “എന്റെ റബ്ബ് അല്ലാഹുവാകുന്നു. അതായത് എന്നെയും സർവ്വലോകരെയും തന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങൾകൊണ്ട് പോറ്റിവളർത്തുന്നവൻ. അവനാകുന്നു എന്റെ ആരാധ്യൻ; അവനല്ലാതെ എനിക്ക് യാതൊരു ആരാധ്യനുമില്ല”. ഇതിനുള്ള തെളിവ്,

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

“സർവ്വസ്തുതിയും സർവ്വലോക രക്ഷിതാവായ അല്ലാഹുവിനാകുന്നു” എന്ന അല്ലാഹുവിന്റെ വചനമാകുന്നു” (അൽ ഫാതിഹ:1).

അല്ലാഹുവല്ലാത്തതെല്ലാം ‘ആലം’ (ലോകം) എന്നതിൽപെടുന്നു. (അഥവാ അവന്റെ സൃഷ്ടികളാകുന്നു). ഞാനും ആ സൃഷ്ടികളിൽ ഒരവനാകുന്നു.

“നീ നിന്റെ രക്ഷിതാവിനെ എങ്ങനെ മനസ്സിലാക്കി” എന്ന് നിന്നോട് ചോദിക്കപ്പെട്ടാൽ നീ ഇപ്രകാരം മറുപടി പറയുക: “ആ രക്ഷിതാവിന്റെ സൃഷ്ടികളിലൂടെയും ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളിലൂടെയുമാണ് (ഞാൻ

അവനെ മനസ്സിലാക്കിയത്). രാത്രിയും പകലും സൂര്യനും ചന്ദ്രനും അവന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളിൽ പെട്ടതാണ്. ഏഴ് ആകാശങ്ങളും ഏഴ് ഭൂമികളും അവയ്ക്കിടയിലുള്ളതുമല്ലെങ്കിൽ അവന്റെ സൃഷ്ടികളിൽ പെട്ടതത്രെ! താഴെ പറയുന്ന ചുരുക്കമാർഗ്ഗം സൂക്തങ്ങളാണ് അതിനുള്ള തെളിവ്:

وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ

“അവന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളിൽപ്പെട്ടതത്രെ രാവു പകലും സൂര്യനും ചന്ദ്രനും. സൂര്യനോ ചന്ദ്രനോ നിങ്ങൾ പ്രണാമം ചെയ്യരുത്. അവയെ സൃഷ്ടിച്ചവനായ അല്ലാഹുവിന് നിങ്ങൾ പ്രണാമം ചെയ്യുക; നിങ്ങൾ അവനെയാണ് ആരാധിക്കുന്നതെങ്കിൽ.” (അൽ ഹുസ്സിലത്:37).

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ ۗ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ ۗ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

“തീർച്ചയായും നിങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവ് ആറുദിവസങ്ങളിലായി ആകാശങ്ങളും ഭൂമിയും സൃഷ്ടിച്ചവനായ അല്ലാഹുവാകുന്നു. എന്നിട്ടവൻ സിംഹാസനസ്ഥനായിരിക്കുന്നു. രാത്രിയെ കൊണ്ടവൻ പകലിനെ മുടുന്നു. ദ്രുതഗതിയിൽ അത് പകലിനെ തേടിചെല്ലുന്നു. സൂര്യനെയും ചന്ദ്രനെയും നക്ഷത്രങ്ങളെയും തന്റെ കൽപനക്ക് വിധേയമാക്കപ്പെട്ട നിലയിൽ (അവൻ സൃഷ്ടിച്ചിരിക്കുന്നു) അറിയുക: സൃഷ്ടിപ്പും ശാസനാധികാരവും അവന്നു തന്നെയാണ്. ലോകരക്ഷിതാവായ അല്ലാഹു മഹത്വപൂർണ്ണനായിരിക്കുന്നു.” (അൽ അഅ്റാഫ്:54).

രക്ഷിതാവ് (റബ്ബ്) ആരാണോ അവനാണ് യഥാർത്ഥ ആരാധ്യൻ

അഥവാ ‘അൽ മഅ്ബദ്’. അല്ലാഹുതന്നെ പറയുന്നു:

يَأْتِيهَا النَّاسُ عِبْدُوا رَبَّكُمْ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ۝ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أُندَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

“ജനങ്ങളേ! നിങ്ങളെയും നിങ്ങളുടെ മുൻഗാമികളെയും സൃഷ്ടിച്ച നിങ്ങളുടെ നാഥനെ നിങ്ങൾ ആരാധിക്കുവിൻ. നിങ്ങൾ ദോഷബാധയെ സൂക്ഷി(ച്ച് ജീവി)ക്കുവാൻ വേണ്ടിയത്രെ അത്. നിങ്ങൾക്ക് വേണ്ടി ഭൂമിയെ മെത്തയും ആകാശത്തെ മേൽപുരയുമാക്കിത്തരികയും ആകാശത്തു നിന്ന് വെള്ളം ചൊരിഞ്ഞു തന്നിട്ട് അതുമുഖേന നിങ്ങൾക്കു ഭക്ഷിക്കുവാനുള്ള കായ്കനികൾ ഉൽപാദിപ്പിച്ചു തരികയും ചെയ്ത (നാഥനെ). അതിനാൽ (ഇതെല്ലാം) അറിഞ്ഞു കൊണ്ട് നിങ്ങൾ അല്ലാഹുവിന് സമന്മാരെ ഉണ്ടാക്കരുത്” (അൽബഖറ:21,22).

ഇബ്നു കസീർ(رحمته) പറയുന്നു: “ഈ വസ്തുക്കളുടെയെല്ലാം സ്രഷ്ടാവ് ആരാണോ അവനാണ് യഥാർത്ഥത്തിൽ ഇബാദത്തിന് (ആരാധനക്ക്) അർഹൻ.

ഇബാദത്തിന്റെ ഇനങ്ങൾ

‘ഇസ്ലാം’ (സമർപ്പണം), ‘ഈമാൻ’ (സത്യവിശ്വാസം), ‘ഇഹ്സാൻ’ (ദൈവഭയത്തോടെയുള്ള സൂക്ഷ്യം), ‘ദുആ’ (പ്രാർത്ഥന), ‘ഘൗഫ്’ (ഭയം), ‘റജാഇ’ (പ്രതീക്ഷ), ‘തവക്കൂൽ’ (ഭരമേൽപിക്കൽ), ‘റഹ്ബത്’ (ആഗ്രഹം), ‘റഹ്ബത്’ (പേടി), ‘ഖുശൂഉ’ (ഭക്തി), ‘ഖശ്യാത്’ (ഭീതി), ‘ഇനാബത്’ (താഴ്മ), ‘ഇസ്തിആന’ (സഹായം), ‘ഇസ്തിആദത്’ (അഭയം തേടൽ), ‘ഇസ്തിഗാഥ’ (സഹായാഭ്യർത്ഥന), ‘ദബ്ഹ്’ (ബലി), ‘നദ്ദ്’ (നേർച്ച)... തുടങ്ങി അല്ലാഹു കൽപിച്ച ഇബാദത്തിന്റെ എല്ലാ ഇനങ്ങളും അല്ലാഹുവിനുള്ളതാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നു:

وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا

“നിശ്ചയം, പള്ളികൾ അല്ലാഹുവിനുള്ളതാണ്. അതിനാൽ നിങ്ങൾ

അല്ലാഹുവേടൊപ്പം ആരെയും വിളിച്ചു പ്രാർത്ഥിക്കരുത്” (അൽ ജിൻ:18).

ഇബാദത്തിൽനിന്ന് വല്ലതും അല്ലാഹുവല്ലാത്തവർക്ക് അർപ്പിച്ചാൽ അവൻ ‘കാഫിറും’ (സത്യനിഷേധി) ‘മുശ്രിക്കും’ (ബഹുദൈവരാധകൻ) ആയിത്തീരുന്നതാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നത് നോക്കുക:

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿١٧٧﴾

“വല്ലവനും അല്ലാഹുവോടൊപ്പം മറ്റുവല്ല ദൈവത്തെയും വിളിച്ച് പ്രാർത്ഥിക്കുന്ന പക്ഷം- അതിന് അവന്റെ പക്കൽ യാതൊരു പ്രമാണവും ഇല്ല തന്നെ- അവന്റെ വിചാരണ അവന്റെ രക്ഷിതാവിന്റെ അടുക്കൽ വെച്ചു തന്നെയായിരിക്കും. സത്യനിഷേധികൾ വിജയം പ്രാപിക്കുകയില്ല; തീർച്ച” (അൽ മുഅ്മിനുൻ:117).

ഒരു നബിവചനത്തിൽ ഇപ്രകാരം കാണാം:

الدُّعَاءُ مَخُ الْعِبَادَةِ

“പ്രാർത്ഥന ഇബാദത്തിന്റെ മജ്ജയാകുന്നു”⁽¹⁾ (തിർമിദി)ഇതിനുള്ള പ്രാർത്ഥന ആരാധനയാണെന്നുള്ളതിനുള്ള തെളിവ് ഇതാകുന്നു.

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴿٢٥٦﴾

“നിങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവ് പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു: നിങ്ങൾ എന്നോട് പ്രാർത്ഥിക്കൂ. ഞാൻ നിങ്ങൾക്കു ഉത്തരം നൽകാം. എന്നെ ആരാധിക്കാതെ അഹങ്കാരം നടിക്കുന്നവരാരോ അവർ വഴിയെ നിന്ദ്യരായിക്കൊണ്ട് നരകത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതാണ്; തീർച്ച” (അൽ ഗാഫിർ:60)

(ഇവിടെ ആദ്യം പറഞ്ഞ ‘എന്നോട് പ്രാർത്ഥിക്കൂ’ എന്നതിനെ

1. ഈ ഹദീസിന്റെ പരമ്പര (സനദ്) ദുർബലമാണെന്നും പരമ്പരയിൽ ‘ഇബ്നു ലഹീഅ’ എന്ന മനപാഠശക്തി മോശമായ റിപ്പോർട്ടറുണ്ടെന്നും പ്രമുഖ മുഹദ്ദിസായ അൽബാനി വ്യക്തമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ ‘പ്രാർത്ഥന അതുതന്നെയാണ് ആരാധന’ (അദ്ദുആഇ ഹവൽ ഇബാദ) എന്ന റിപ്പോർട്ട് പ്രബലമായതാണ് (മീശ്കാത് 2230, 2231) 2:693) നോക്കുക.

കുറിച്ച് തന്നെയാണ് പിന്നീട് ‘എന്നെ ആരാധിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് എന്ന് പറഞ്ഞത്-വിവർത്തകൻ.) മേൽപറഞ്ഞവ (ഭയം, പ്രതീക്ഷ, ഭരമേൽപ്പിക്കൽ...)യെല്ലാം ഇബാദത്തിൽ പെട്ടതാണ് എന്നതിന്റെ തെളിവുകൾ ഇനി പറയുന്ന ഖുർആൻ വചനങ്ങളെത്ര:

فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٨﴾

“....നിങ്ങൾ അവരെ ഭയപ്പെടാതെ എന്നെ ഭയപ്പെടുക. നിങ്ങൾ സത്യവിശ്വാസികളാണെങ്കിൽ” (ആലുഇറാൻ:175).

പ്രതീക്ഷ

فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ﴿١٧٩﴾

“....ആകയാൽ വല്ലവനും തന്റെ രക്ഷിതാവുമായി കണ്ടുമുട്ടണമെന്ന് ആഗ്രഹിക്കുന്നുവെങ്കിൽ അവൻ സൽകർമ്മം പ്രവർത്തിക്കുകയും, തന്റെ രക്ഷിതാവിനുള്ള ആരാധനയിൽ യാതൊന്നിനെയും പങ്കു ചേർക്കാതിരിക്കുകയും ചെയ്തുകൊള്ളട്ടെ.” (അൽകഹ്ഫ്:110).

ഭരമേൽപ്പിക്കൽ

‘തവക്കൂലി’ന്റെ തെളിവ് ഇതാണ്:

وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٨٠﴾

“....നിങ്ങൾ സത്യവിശ്വാസികളാണെങ്കിൽ അല്ലാഹുവിൽ നിങ്ങൾ ഭരമേൽപ്പിക്കുക” (മാഇദ:23).

മറ്റൊരിടത്ത് അല്ലാഹു പറയുന്നത് ഇങ്ങനെയാണ്:

وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ﴿٢٠٢﴾

“ആരെങ്കിലും അല്ലാഹുവിൽ ഭരമേൽപ്പിക്കുന്ന പക്ഷം അവന് അല്ലാഹു തന്നെ മതിയാകുന്നതാണ്” (അത്യാലാഖ്:3).

ആഗ്രഹം, ഭക്തി

ഇതെല്ലാം ആരാധനയിലുൾപ്പെട്ടതാണ് എന്നതിന്റെ തെളിവ് താഴെ പറയുന്ന വചനമാണ്.

إِنَّهُمْ كَانُوا يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا
 وَرَهَبًا وَكَانُوا لَنَا خَشِيعِينَ ﴿١٠﴾

“.... തീർച്ചയായും അവർ (പ്രവാചകന്മാർ) ഉത്തമ കാര്യങ്ങൾക്ക് ധൃതികാണിക്കുകയും, ആശിച്ചുകൊണ്ടും പേടിച്ചുകൊണ്ടും നമ്മോട് പ്രാർത്ഥിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവരായിരുന്നു. അവർ നമ്മോട് താഴ്മ കാണിക്കുന്നവരുമായിരുന്നു” (അൽ അമ്പിഅ്:90).

ഭീതി

അല്ലാഹു പറയുന്നു:

فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي

“...എന്നാൽ നിങ്ങൾ അവരെ ഭയപ്പെടാതെ എന്നെ ഭയപ്പെടുക.....” (അൽബഖറ:150).

താഴ്മ

وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ
 الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿٥٤﴾

“നിങ്ങൾക്ക് ശിക്ഷ വന്നെത്തുന്നതിന് മുമ്പായി നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവിനോട് താഴ്മയോടെ മടങ്ങുകയും, അവന്നു കീഴ്പ്പെടുകയും ചെയ്യുവിൻ. പിന്നെ (അത് വന്നതിന് ശേഷം) നിങ്ങൾ സഹായിക്കപ്പെടുന്നതല്ല” (അസ്സൂമർ:54).

സഹായം തേടൽ

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿١﴾

“നിന്നെ മാത്രം ഞങ്ങൾ ആരാധിക്കുന്നു. നിന്നോട് മാത്രം ഞങ്ങൾ സഹായം തേടുന്നു” (അൽ ഫാതിഹ:5).

ഒരു ഹദീസിൽ ഇപ്രകാരം വന്നിട്ടുണ്ട്.

إذا استعنت فاستعن بالله

“നീ സഹായം തേടുകയാണെങ്കിൽ അല്ലാഹുവിനോട് സഹാ

യം തേടുക”⁽¹⁾.

അഭയം തേടൽ

താഴെ കൊടുക്കുന്ന വചനങ്ങളാകുന്നു ഇതിനുള്ള തെളിവ്:

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿١﴾

“നബിയേ! താങ്കൾ പറയുക: പുലരിയുടെ രക്ഷിതാവിൽ ഞാൻ അഭയം തേടുന്നു” (അൽ ഫലഖ്:1).

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿١﴾

“നബിയേ! പറയുക: ജനങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവിനോട് ഞാൻ അഭയം തേടുന്നു” (അന്നാസ്:1).

ഇസ്തിഗഥ

അല്ലാഹു പറയുന്നു:

إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَبْ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِالْفِ
 مِّنَ الْمَلَكَةِ مُرَدِّفِينَ ﴿٩﴾

“നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവിനോട് സഹായം തേടിയിരുന്ന സന്ദർഭം (ഓർക്കുക) തുടരെത്തുടരെയായി ആയിരം മലക്കുകളെ അയച്ചുകൊണ്ട് ഞാൻ നിങ്ങൾക്ക് സഹായം നൽകുന്നതാണ് എന്ന് അവൻ അപ്പോൾ നിങ്ങൾക്ക് മറുപടി നൽകി” (അൽ അൻഹാൽ:9).

ബലികർമ്മം

അല്ലാഹു പറയുന്നു:

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
 ﴿١٠﴾ لَا شَرِيكَ لَهُ ۚ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمَسْلُمِينَ ﴿١١﴾

“പറയുക: തീർച്ചയായും എന്റെ പ്രാർത്ഥനയും എന്റെ ആരാധനാകർമ്മങ്ങളും, എന്റെ ജീവിതവും, എന്റെ മരണവും ലോകരക്ഷിതാ

1. തിർമിതി (2516) അഹ്മദ് (2537), സ്വഹീഹുൽ ജാമിഅ്(7957)

വായ അല്ലാഹുവിനുള്ളതാകുന്നു. അവൻ പങ്കുകാരേയില്ല. അപ്രകാരമാണ് ഞാൻ കൽപിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്. (അവൻ) കീഴ്പെടുന്നവരിൽ ഞാൻ ഒന്നാമനാണ്.” (അൽ അൻആം:162:163).

നബി(ﷺ) പറയുന്നു:

لَعَنَ اللَّهُ مَنْ ذَبَحَ لِغَيْرِ اللَّهِ

“അല്ലാഹു അല്ലാത്തവർക്ക് വേണ്ടി ബലി അറുത്തവനെ അല്ലാഹു ശപിച്ചിരിക്കുന്നു”⁽¹⁾.

നേർച്ച

അല്ലാഹു പറയുന്നു:

يُوفُونَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا

“അവൻ നേർച്ച നിറവേറ്റുകയും ആപത്ത് പടർന്നുപിടിക്കുന്ന ഒരു ദിവസത്തെ ഭയപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നതാണ്” (അൽ ഇൻസാൻ:7).

2. ഇസ്‌ലാം

തെളിവുകളുടെ പിൻബലത്തോടെ ഇസ്‌ലാമിനെ മനസ്സിലാക്കുക എന്നതാണ് രണ്ടാമത്തെ അടിസ്ഥാന തത്വം.

അല്ലാഹുവിന്റെ ഏകത്വം അംഗീകരിച്ചുകൊണ്ട് അവൻ സ്വയം സമർപ്പിക്കുകയും പുണ്യകർമ്മങ്ങൾ പ്രവർത്തിച്ചുകൊണ്ട് അവൻ കീഴ്പ്പെടുകയും ശിർക്കിനോടും ശിർക്കിന്റെ ആളുകളോടും ബന്ധ വിചേരദം നടത്തുകയും ചെയ്യുക എന്നതാണ്. അതിന് മൂന്ന് പദവികളുണ്ട്:

- 1. ഇസ്‌ലാം (സമർപ്പണം).
- 2. ഇമാൻ (സത്യവിശ്വാസം).
- 3. ഇഹ്‌സാൻ (ദൈവ ഭയത്തോടെയുള്ള സുകൃതം).

ഇവ ഓരോന്നിനും ചില ‘റൂക്നുകൾ’ (സ്തംഭങ്ങൾ) ഉണ്ട്.

ഇസ്‌ലാം കാര്യങ്ങൾ

ഇസ്‌ലാമിന്റെ അടിസ്ഥാന സ്തംഭങ്ങൾ അഞ്ചാകുന്നു:

- 1. അല്ലാഹുവല്ലാതെ ആരാധനക്കർഹനില്ലെന്നും മുഹമ്മദ്

1. മുസ്‌ലിം-(1978) (കിതാബുൽ അദാഹി), മിശ്കാത് (4070).

നബി(ﷺ) അല്ലാഹുവിന്റെ ദൂതനാണെന്നുള്ള സത്യസാക്ഷ്യം.

- 2. അബൂനേരത്തെ നമസ്കാരം കൃത്യമായി നിർവഹിക്കൽ.
- 3. സകാത്ത് നൽകൽ (ധനമുള്ളവർ).
- 4. ‘റമദാൻ’ മാസത്തിൽ നോമ്പ് (വ്രതം) അനുഷ്ഠിക്കൽ.
- 5. കഴിവുള്ളവർ വിശുദ്ധ കഅ്ബത്തിങ്കൽ പോയി ഹജ്ജ് നിർവഹിക്കൽ.

ഇനി, ഇവ ഓരോന്നിനുമുള്ള തെളിവുകൾ ശ്രദ്ധിക്കുക: ഒന്നാമത്തെ സാക്ഷ്യവാക്യം (ലാ ഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ്).

അല്ലാഹു പറയുന്നു:

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ

قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

“താനല്ലാതെ ഒരു ദൈവവുമില്ലെന്നതിന് അല്ലാഹു സാക്ഷ്യം വഹിച്ചിരിക്കുന്നു. മലക്കുകളും അറിവുള്ളവരും (അതിന് സാക്ഷികളാകുന്നു) അവൻ നീതി നിർവഹിക്കുന്നവനത്രെ. അവനല്ലാതെ ദൈവമില്ല. പ്രതാപിയും യുക്തിമാനുമത്രെ അവൻ” (ആലുഇംറാൻ:18).

“ലാ ഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ്” എന്ന സാക്ഷ്യവാക്യത്തിന്റെ അർത്ഥം “ലാ മഅ്ബൂദബി ഹകീൻ ഇല്ലല്ലാഹ്” (യഥാർത്ഥ ആരാധനയ്ക്കായി അല്ലാഹുവല്ലാതെ മറ്റാരുമില്ല) എന്നാകുന്നു.

‘ലാ ഇലാഹ’ (യാതൊരു ആരാധനുമില്ല) എന്ന വാക്യം അല്ലാഹുവിന് പുറമെ ആരാധിക്കപ്പെടുന്ന എല്ലാറ്റിനെയും നിഷേധിക്കുന്ന വാക്യമാണ്. പിന്നീട് പറയുന്ന ‘ഇല്ലല്ലാഹ്’ (അല്ലാഹു ഒഴികെ) എന്ന സ്ഥിരീകരണ വാക്യമാകട്ടെ യാതൊരു പങ്കുകാരുമില്ലാതെ ‘ഇബാദത്തിനെ’ അല്ലാഹുവിന് മാത്രമാക്കി പരിമിതപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്നു. രാജാധിപത്യത്തിൽ അല്ലാഹുവിന് യാതൊരു പങ്കുകാരുമില്ലാത്തപോലെതന്നെ ആരാധനയിലും അവന് യാതൊരു പങ്കുകാരുമില്ല.

ഈ സാക്ഷ്യവാക്യത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനം വ്യക്തമാക്കുന്ന ചില ഖുർആൻ വചനങ്ങൾ ശ്രദ്ധിക്കുക. അല്ലാഹു പറയുന്നു:

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ ﴿١٦٦﴾
 إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيِّدِي ﴿١٦٧﴾ وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي
 عَقْبِهِ ﴿١٦٨﴾ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٦٩﴾

“ഇബ്രാഹീം തന്റെ പിതാവിനോടും ജനങ്ങളോടും ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞ സന്ദർഭം (ശ്രദ്ധേയമാകുന്നു): തീർച്ചയായും ഞാൻ നിങ്ങൾ ആരാധിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് ഒഴിഞ്ഞ് നിൽക്കുന്നവനാകുന്നു. എന്നെ സൃഷ്ടിച്ചവനൊഴികെ. കാരണം തീർച്ചയായും അവനെനിക്ക് മാർഗ്ഗദർശനം നൽകുന്നതാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പിൻഗാമികൾ (സത്യത്തിലേക്ക്) മടങ്ങേണ്ടതിനായി അതിനെ (ആ പ്രഖ്യാപനത്തെ) അദ്ദേഹം അവർക്കിടയിൽ നിലനിൽക്കുന്ന ഒരു വചനമാക്കുകയും ചെയ്തു” (അസ്സൂഖ്റൂഫ്: 26-28).

ആലുഇറാനിൽ പറയുന്നത് നോക്കൂ:

قُلْ يَا هَلْ أَكْتَبُ تَعَالَوْا إِلَىٰ كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ
 أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا
 بَعْضًا أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللَّهِ ﴿١٧٠﴾ فَإِن تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا
 مُسْلِمُونَ ﴿١٧١﴾

“നബിയേ! പറയുക: വേദക്കാരേ; ഞങ്ങൾക്കും നിങ്ങൾക്കുമിടയിൽ സമമായുള്ള ഒരു വാക്യത്തിലേക്ക് നിങ്ങൾ വരുവിൽ. അതായത് അല്ലാഹുവെ അല്ലാതെ നാം ആരാധിക്കാതിരിക്കുകയും, അവനോട് യാതൊന്നിനെയും പങ്കു ചേർക്കാതിരിക്കുകയും നമ്മളിൽ ചിലർ ചിലരെ അല്ലാഹുവിന് പുറമെ രക്ഷിതാക്കളാക്കാതിരിക്കുകയും ചെയ്യുക (എന്ന തത്വത്തിലേക്ക്). എന്നിട്ട് അവർ പിന്തിരിഞ്ഞുകൊണ്ടുപോകുന്ന പക്ഷം നിങ്ങൾ പറയുക: ഞങ്ങൾ (അല്ലാഹുവിന്) കീഴ്പ്പെട്ടവരാണ് എന്നതിന് നിങ്ങൾ സാക്ഷ്യം വഹിച്ചുകൊള്ളുക” (ആലുഇറാനിൽ: 64).

രണ്ടാമത്തെ സാക്ഷ്യവാക്യം (മുഹമ്മദുർറസൂലുല്ലാഹ്)

‘മുഹമ്മദ്നബി(ﷺ) അല്ലാഹുവിന്റെ ദൂതനാണെന്ന’ രണ്ടാം സാക്ഷ്യവാക്യത്തിന്റെ തെളിവ് താഴെ പറയുന്ന ഖുർആൻ വചനമാണ്.

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا
 عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١٧٢﴾

“തീർച്ചയായും നിങ്ങൾക്കിതാ നിങ്ങളിൽനിന്നുതന്നെയുള്ള ഒരു ദൂതൻ വന്നിരിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ കഷ്ടപ്പെടുന്നത് സഹിക്കാൻ കഴിയത്തക്കവണ്ണം, നിങ്ങളുടെ കാര്യത്തിൽ അതീവ താൽപര്യമുള്ളവനും, സത്യവിശ്വാസികളോട് അത്യന്തം ദയാലുവും കാരുണ്യവാനുമാണ് അദ്ദേഹം” (അത്തൗബ:128).

‘മുഹമ്മദ്നബി(ﷺ) അല്ലാഹുവിന്റെ ദൂതനാണെന്ന സാക്ഷ്യം വഹിക്കുക’ എന്നതിന്റെ അർത്ഥം, അവിടുന്ന് കൽപിച്ചതൊക്കെ അനുസരിക്കുക; അവിടുന്ന് വിരോധിച്ചതെല്ലാം വെടിയുക; അവിടുന്ന് പഠിപ്പിച്ച രീതിയിലൂടെയല്ലാതെ അല്ലാഹുവിനെ ആരാധിക്കാതിരിക്കുക എന്നെല്ലാമാണ്.

നമസ്കാരം, സകാത്ത്

നമസ്കാരം, സകാത്ത് എന്നിവയുടെ തെളിവും തൗഹീദിന്റെ വ്യാഖ്യാനവും ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ഒരു ഖുർആൻ സൂക്തം ശ്രദ്ധിക്കുക:

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ
 وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ ﴿١٧٣﴾

“കീഴ്വണക്കം അല്ലാഹുവിന് മാത്രമാക്കിക്കൊണ്ട് ഋജുനസ്കരായ നിലയിൽ അവനെ ആരാധിക്കുവാനും, നമസ്കാരം നിലനിർത്തുവാനും, സകാത്ത് നൽകുവാനും അല്ലാതെ അവരോട് കൽപിക്കപ്പെട്ടിട്ടില്ല. അതത്രെ വക്രതയില്ലാത്ത മതം” (അൽബയ്യിന:5).

നോമ്പ് (പ്രതാനുഷ്ഠാനം)

നോമ്പിനുള്ള തെളിവ് താഴെ പറയുന്ന വചനമാണ്:

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ
عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

“സത്യവിശ്വാസികളേ, നിങ്ങളുടെ മുമ്പുള്ളവരോട് കൽപിക്കപ്പെട്ടതുപോലെത്തന്നെ നിങ്ങൾക്കും നോമ്പ് നിർബന്ധമായി കൽപിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ ദോഷബാധയെ സൂക്ഷിക്കുവാൻ വേണ്ടിയത്രെ അത്” (അൽബഖറ:183).

ഹജ്ജ് (മക്കയിലേക്കുള്ള തീർത്ഥാടനം)

ഹജ്ജിനെക്കുറിച്ച് അല്ലാഹു പറയുന്നു:

وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَن
كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ

“..... ആ മന്ദിരത്തിങ്കൽ (കഅ്ബത്തിങ്കൽ) എത്തിച്ചേരാൻ കഴിവുള്ള മനുഷ്യർ അതിലേക്ക് തീർത്ഥാടനം നടത്തൽ അവർക്ക് അല്ലാഹുവോടുള്ള ബാധ്യതയാകുന്നു. വല്ലവനും അവിശ്വസിക്കുന്ന പക്ഷം അല്ലാഹു ലോകരുടെ ആശ്രയം ഇല്ലാത്തവനാകുന്നു” (ആലൂ ഇറാൻ:97).

ഈമാൻ (വിശ്വാസ)കാര്യങ്ങൾ

وهو بضع وسبعون شعبة . فأعلاها قول لا إله إلا الله وأدناها إماطة الأذى عن الطريق والحياء شعبة من الإيمان

(മതത്തിന്റെ രണ്ടാമത്തെ വിഭാഗമായ) “ഈമാൻ” (വിശ്വാസം) എഴുപതിൽപരം ശാഖകളുള്ളതാണ്. അതിൽ ഏറ്റവും ഉന്നതമായത് ‘ലാ ഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ്’ എന്ന വചനവും, ഏറ്റവും താഴ്ന്ന പദവിയിലുള്ളത് വഴിയിൽനിന്ന് ഉപദ്രവങ്ങൾ നീക്കം ചെയ്യുക എന്നതുമാണ്. ലജ്ജ ഈമാനിന്റെ ഒരു ശാഖയാണുതാനും”⁽¹⁾ (‘അറുപതിൽപരം ശാഖകൾ’ എന്ന റിപ്പോർട്ടും സ്വഹീഹാണ്). എങ്കിലും ഒരു ഹദീസിന് വ്യത്യസ്തമായ രണ്ട് റിപ്പോർട്ടുകൾ വന്നാൽ രണ്ടും യോജിപ്പി

1. മുസ്ലിം - (58) കിതാബുൽ ഈമാൻ.

ക്കുകയാണ് വേണ്ടത്. ഒന്നിലില്ലാത്ത കാര്യം മറ്റേതിൽ വന്നാൽ ‘വർദ്ധനവ്’ റിപ്പോർട്ട് ചെയ്തയാൾ പ്രബലനാണെങ്കിൽ ആ വർദ്ധനവും സ്വകീരിക്കേണ്ടതാണ്. അതിനാൽ ഇവിടെ ഉദ്ധരിച്ച എഴുപതിൽപ്പരം എന്ന റിപ്പോർട്ടിനാണ് മുൻഗണന കൽപിക്കേണ്ടതെന്ന് അല്ലാമാ അൽബാനി കാര്യകാരണ സഹിതം വിശദീകരിച്ചിട്ടുണ്ട് (സിൽ സിലത്തുസ്സഹീഹ:1769).

ഈമാനിന്റെ പ്രധാന ഘടകങ്ങൾ ആറാകുന്നു:

1. അല്ലാഹുവിലുള്ള വിശ്വാസം.
2. അവന്റെ മലക്കുകളിലുള്ള വിശ്വാസം.
3. അവന്റെ വേദഗ്രന്ഥങ്ങളിലുള്ള വിശ്വാസം.
4. അവന്റെ ദൂതന്മാരിലുള്ള വിശ്വാസം.
5. അന്ത്യനാളിലുള്ള വിശ്വാസം.
6. നന്മയും തിന്മയും അല്ലാഹുവിൽ നിന്നാണെന്ന-വിധിയിലുള്ള - വിശ്വാസം.

താഴെയുള്ള ഖുർആനിക സൂക്തമാണ് ഈ ആറ് ഘടകങ്ങൾക്കുള്ള തെളിവ്.

അല്ലാഹു പറയുന്നു:

لَيْسَ الْبِرُّ أَنْ تُولُوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ
وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ
وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّنَ

“നിങ്ങളുടെ മുഖങ്ങൾ കിഴക്കോട്ടോ പടിഞ്ഞാറോട്ടോ തിരിക്കുക എന്നതല്ല പുണ്യം. എന്നാൽ അല്ലാഹുവിലും, അന്ത്യദിനത്തിലും മലക്കുകളിലും, വേദഗ്രന്ഥങ്ങളിലും പ്രവാചകന്മാരിലും വിശ്വസിക്കുകയും അവരാകുന്നു പുണ്യവാന്മാർ” (അൽബഖറ:177).

വിധിവിശ്വാസം

അല്ലാഹു പറയുന്നു:

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ

“തീർച്ചയായും എല്ലാ വസ്തുക്കളെയും നാം സൃഷ്ടിച്ചിട്ടുള്ളത് ഒരു വ്യവസ്ഥ പ്രകാരമാകുന്നു” (അൽഖബറ:49).

ഇഹ്സാൻ (സുകൃതം)

‘ഇഹ്സാൻ’ എന്നാൽ “നീ അല്ലാഹുവിനെ (കാണുന്നതുപോലെ) നീ അവനെ ആരാധിക്കലാണ്. നീ അല്ലാഹുവിനെ കാണുന്നില്ലെങ്കിലും അല്ലാഹു നിന്നെ കാണുന്നുണ്ട്”. ഇതിനുള്ള തെളിവ് താഴെ പറയുന്ന ഖുർആൻ സൂക്തമാണ്.

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ ﴿١٩٩﴾

“തീർച്ചയായും അല്ലാഹു സുകൃതമത പാലിച്ചവരോടൊപ്പമാകുന്നു; സദ്വൃത്തരായിട്ടുള്ളവരോടൊപ്പവും” (അന്നഹ്ൽ:128).

മറ്റൊരിടത്ത് അല്ലാഹു ഇങ്ങനെ പറയുന്നു:

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٢٠٠﴾ الَّذِي يَرِنُكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٢٠١﴾ وَتَقْلُبُ فِي السَّجْدِ ﴿٢٠٢﴾ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٢٠٣﴾

“പ്രതാപിയും കരുണാനിധിയുമായിട്ടുള്ളവനെ നീ ഭരമേൽപിക്കുകയും ചെയ്യുക; നീ നിന്ന് പ്രാർത്ഥിക്കുന്ന സമയത്ത് നിന്നെ കാണുന്നവനെ അവൻ. സാഷ്ടാംഗം ചെയ്യുന്നവരുടെ കൂട്ടത്തിലുള്ള നിന്റെ ചലനവും (കാണുന്നവൻ). തീർച്ചയായും അവൻ എല്ലാം കേൾക്കുന്നവനും അറിയുന്നവനുമത്രെ” (അശ്ശുഅറാഅ്:217-220).

മറ്റൊരു വചനത്തിൽ ഇപ്രകാരം കാണാം:

وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ ﴿٢٠٤﴾

“നബിയേ, നീ നല്ല കാര്യത്തിലും ഏർപ്പെടുകയോ, അതിനെ പറ്റി ഖുർആനിൽനിന്ന് വല്ലതും ഓതിക്കേൾപിക്കുകയോ, നിങ്ങൾ ഏതെങ്കിലും പ്രവർത്തനത്തിൽ ഏർപ്പെടുകയോ ചെയ്യുന്നുവെങ്കിൽ നിങ്ങളിൽ മൂഴുകുന്ന സമയത്ത് നിങ്ങളുടെ മേൽ സാക്ഷിയായി നാം ഉണ്ടാകാതിരിക്കുകയില്ല...” (യൂനുസ്:61).

‘സുന്നത്തി’ൽനിന്നുള്ള തെളിവ് ഉമറുബ്നുൽ ഖത്താബി(رضي الله عنه)ൽ നിന്നും ഉദ്ധരിക്കപ്പെടുന്നതും ‘ഹദീസ് ജിബ്രീൽ’ എന്ന പേരിൽ പ്രസിദ്ധമായതുമായ ഹദീസാണ്. പ്രസ്തുത ഹദീസ് ഇപ്രകാരമാണ്:

عن عمر بن الخطاب رضى الله عنه قال بينما نحن جلوس عند النبي ﷺ إذ طلع علينا رجل شديد بياض الثياب شديد سواد الشعر لا يرى عليه أثر السفر ولا يعرفه منا أحد فجلس إلى النبي ﷺ فأسند ركبتيه إلى ركبتيه ووضع كفيه على فخذيه وقال: يا محمد أخبرني عن الإسلام فقال: أن تشهد أن لا إله إلا الله. وأن محمداً ﷺ رسول الله، وتقيم الصلاة وتؤتي الزكاة وتصوم رمضان وتحج البيت إن استطعت إليه سبيلاً قال: صدقت فعجبنا له يسأله ويصدقه قال: أخبرني عن الإيمان قال: أن تؤمن بالله وملائكته وكتبه ورسله واليوم الآخر وبالقدر خيره وشره قال: أخبرني عن الإحسان؟ قال: أن تعبد الله كأنك تراه فإن لم تكن تراه فإنه يراك قال: أخبرني عن الساعة؟ قال: ما المسئول عنها بأعلم من السائل. قال: أخبرني عن أماراتها قال: أن تلد الأمة ربتها وأن ترى الحفاة العراة العالة يبطأولون في البنيان قال: فمضى فلبثنا ملياً فقال: يا عمر أتدرون من السائل؟ قلنا: الله ورسوله أعلم، قال: هذا جبريل أتاكم يعلمكم أمر دينكم

“ഉമർ(رضي الله عنه) പറയുന്നു: “ഒരിക്കൽ നബി(ﷺ)യുടെ അടുത്ത് ഇരിക്കുന്നപ്പോൾ നല്ല വെള്ള നിറത്തിലുള്ള വസ്ത്രം ധരിച്ച, തലമുടി നല്ല പോലെ കറുത്ത ഒരാൾ ഞങ്ങളുടെ അടുത്തേക്ക് കടന്നുവന്നു. യാത്രയുടെ ഒരു അടയാളവും അയാളിൽ കാണപ്പെടുന്നില്ല; ഞങ്ങളിൽ ഒരാളുംതന്നെ അയാളെ അറിയുകയുമില്ല. അങ്ങനെ അയൽ നബി(ﷺ)യുടെ അടുത്ത് വന്നിരുന്നു നബി(ﷺ)യുടെ കാൽമുട്ടുകളോട് അയാളുടെ രണ്ട് കാൽമുട്ടുകളും ചേർത്തുവെച്ചു. അയാളുടെ രണ്ട്

കൈപ്പടങ്ങളും നബി(ﷺ)യുടെ രണ്ട് കാൽതുടയിലും വെച്ചു. എന്നിട്ട് അയാൾ പറഞ്ഞു: “മുഹമ്മദേ! ഇസ്‌ലാമിനെക്കുറിച്ച് എനിക്ക് പറഞ്ഞത് തരിക”. അപ്പോൾ നബി(ﷺ) പറഞ്ഞുതുടങ്ങി: (ഇസ്‌ലാം എന്നാൽ) ‘അല്ലാഹുവല്ലാതെ ആരാധനക്കർഹനില്ലെന്നും മുഹമ്മദ്(ﷺ) അല്ലാഹുവിന്റെ ദൂതനാണെന്നും നീ സാക്ഷ്യം വഹിക്കുക; നീ നമസ്കാരം മുറപോലെ നിർവഹിക്കുക, സകാത് കൊടുക്കുക, റമദാനിൽ വ്രതം അനുഷ്ഠിക്കുക, നിനക്ക് സാധിച്ചാൽ നീ കഅ്ബത്തിങ്കൽ പോയി ഹജ് ചെയ്യുക” എന്നീ കാര്യങ്ങളാണ്.

അപ്പോൾ അയാൾ പറഞ്ഞു: “താങ്കൾ സത്യം പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു”. ഇയാളുടെ ചോദ്യവും റസൂലിന്റെ മറുപടിയും തുടർന്നുള്ള അയാളുടെ സത്യപ്പെടുത്തലുമെല്ലാം കണ്ട് ഞങ്ങൾ അതിശയിച്ചുപോയി. പിന്നീട് അയാൾ ചോദിച്ചു: “എനിക്ക് ഈമാനിനെപ്പറ്റി പറഞ്ഞുതരിക”. അപ്പോൾ നബി(ﷺ) പറഞ്ഞു: (ഈമാൻ എന്നാൽ) ‘നീ അല്ലാഹുവിൽ വിശ്വസിക്കുക; അവന്റെ മലക്കുകളിൽ വിശ്വസിക്കുക; അവന്റെ വേദഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ വിശ്വസിക്കുക; അവന്റെ ദൂതന്മാരിൽ വിശ്വസിക്കുക; അന്ത്യദിനത്തിൽ വിശ്വസിക്കുക; വിധിയിൽ വിശ്വസിക്കുക; അതായത് നന്മയും തിന്മയും അല്ലാഹുവിൽ നിന്നാണെന്ന് വിശ്വസിക്കുക എന്നീ കാര്യങ്ങളാണ്”. പിന്നീട് അയാൾ പറഞ്ഞു: “എനിക്ക് ‘ഇഹ്‌സാനിനെ’ കുറിച്ച് പറഞ്ഞുതന്നാലും”. അപ്പോൾ നബി(ﷺ) പറഞ്ഞു: “(ഇഹ്‌സാൻ എന്നാൽ നീ അല്ലാഹുവിന് ഇബാദത്ത് ചെയ്യലാണ്; നീ അവനെ കാണുന്നുണ്ടെന്നപോലെ; നീ അവനെ കാണുന്നില്ലെങ്കിലും അവൻ നിന്നെ കാണുന്നുണ്ട്”.

പിന്നീട് അയാൾ ചോദിച്ചത് അന്ത്യസമയത്തെ കുറിച്ചായിരുന്നു. അപ്പോൾ നബി(ﷺ) പറഞ്ഞു: അതിനെക്കുറിച്ച് ചോദ്യകർത്താവിനെക്കാൾ കൂടുതലായി ചോദിക്കപ്പെടുന്ന വ്യക്തിക്ക് യാതൊരു അറിവുമില്ല. അപ്പോൾ അയാൾ പറഞ്ഞു: “എങ്കിൽ അതിന്റെ ചില അടയാളങ്ങളെങ്കിലും പറഞ്ഞുതരിക”. അപ്പോൾ നബി(ﷺ) പറഞ്ഞു: “അടിമസ്ത്രീ അവളുടെ യജമാന സ്ത്രീയെ പ്രസവിക്കുക. വേണ്ടത്ര വസ്ത്രമില്ലാത്തവരും പാദരക്ഷകളില്ലാത്തവരും ദരിദ്രരും ആട്ടിടയന്മാരുമായ ആളുകൾ വലിയ കെട്ടിടങ്ങളുണ്ടാക്കുന്നതിൽ പരസ്പരം മത്സരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുക എന്നിവയാണ് അന്ത്യസമയം അടുത്തുവരുന്നതിന്റെ അടയാളങ്ങൾ....”.

ഉമർ(رضي الله عنه) പറയുന്നു: ശേഷം അയാൾ സ്ഥലം വിട്ടു. അൽപനേരം

ഞങ്ങൾ അവിടെതന്നെ തങ്ങി. അപ്പോൾ നബി(ﷺ) ചോദിച്ചു: “ഉമറേ! ആ ചോദ്യകർത്താവ് ആരായിരുന്നുവെന്ന് നിങ്ങൾക്കറിയുമോ? ഞങ്ങൾ പറഞ്ഞു: “അല്ലാഹുവും അവന്റെ റസൂലുമാണ് ഏറ്റവും അറിയുന്നവർ”. അപ്പോൾ നബി(ﷺ) പറഞ്ഞു: “അത് ജിബ്‌രീൽ (جبرائيل) എന്ന മലക്കായിരുന്നു; നിങ്ങൾക്ക് നിങ്ങളുടെ ദീനിന്റെ കാര്യങ്ങൾ പഠിപ്പിക്കാനാണ് അദ്ദേഹം നിങ്ങളുടെ അടുക്കൽ വന്നത്” (മുസ്‌ലിം - കിതാബുൽ ഈമാൻ 1).

മുഹമ്മദ് നബി (ﷺ)

മുഹമ്മദ് നബി(ﷺ)യെ മനസ്സിലാക്കുക എന്നതാണ് മൂന്നാമത്തെ കാര്യം. ഇബ്‌റാഹിം നബി(عليه السلام)യുടെ മകനും പ്രവാചകനുമായിരുന്ന ഇസ്‌മാഇൽ നബി(عليه السلام)യുടെ സന്താന പരമ്പരയിൽപ്പെട്ട അറബികളിലെ ഖുറൈശീ ഗോത്രത്തിലെ ഹാശിം കുടുംബത്തിൽ അബ്ദുൽ മുതലിബിന്റെ മകൻ അബ്ദുല്ലയുടെ മകനായിട്ടാണ് മുഹമ്മദ്(ﷺ) ജനിച്ചത്.

അദ്ദേഹം 63 വയസുവരെ ജീവിച്ചു. അതിൽ 40 വർഷം നൂബുവ്വത്തി (പ്രവാചകത്വത്തിന്) മുമ്പും അതിനുശേഷം 23 വർഷം നബിയും റസൂലും ആയി നിയോഗിക്കപ്പെട്ടശേഷവുമാണ് ജീവിച്ചത്. ‘ഇഖ്‌റഅ് ബിസ്മി’ എന്ന് തുടങ്ങുന്ന ഖുർആൻ വചനത്തോടെ അദ്ദേഹത്തിന് നൂബുവ്വത്തും (പ്രവാചകത്വം) ‘യാ അയ്യൂഹൽ മുദ്ദഥീർ’ എന്ന് തുടങ്ങുന്ന (വി.ഖു. 74-ാം അധ്യായത്തിലെ) ആദ്യ വചനങ്ങളോടെ ‘രിസാലത്തും’ (പ്രബോധന ദൗത്യബാധ്യതയും) ലഭിച്ചു. മക്കയാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജന്മദേശം. ശിർക്കിനെക്കുറിച്ച് താക്കീത് നൽകുവാനും തൗഹീദിലേക്ക് ക്ഷണിക്കുവാനുമാണ് അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തെ നിയോഗിച്ചത്. അല്ലാഹു പറയുന്നു:

يٰٓأَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ۖ قُمْ فَأَنْذِرْ ۗ وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ ۖ وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ ۖ وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ۖ وَلَا تَمْنُنْ تَسْتَكْثِرُ ۖ وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ۖ

“ഹേ! പൂതച്ച് മുടിയവനേ, എഴുന്നേറ്റു (ജനങ്ങളെ) താക്കീതു ചെയ്യുക. നിന്റെ രക്ഷിതാവിനെ മഹത്വപ്പെടുത്തുകയും നിന്റെ വസ്

ത്രങ്ങൾ ശുദ്ധിയാക്കുകയും പാപം വെടിയുകയും ചെയ്യുക. കൂടുതൽ നേട്ടം കൊതിച്ചുകൊണ്ട് നീ ഔദാര്യം ചെയ്യരുത്. നിന്റെ രക്ഷിതാവിനു വേണ്ടി നീ ക്ഷമ കൈക്കൊള്ളുക” (അൽ മുദ്ദമിർ:1-7).

‘ഘം ഫ അൻദിർ’ (എഴുന്നേറ്റ് താക്കീത് ചെയ്യുക എന്ന് പറഞ്ഞത് ‘ശിർക്കി’നെന്നതിൽ താക്കീത് ചെയ്യുവാനാണ്. എന്നിട്ട് ജനങ്ങളെ തൗഹീദിലേക്ക് ക്ഷണിക്കുക. ‘വറബ്ബുക ഫ കബ്ബിർ’ (നിന്റെ രക്ഷിതാവിനെ മഹത്വപ്പെടുത്തുക) എന്ന് പറഞ്ഞതും ‘തൗഹീദുകൊണ്ട് മഹത്വപ്പെടുത്തുക എന്ന അർത്ഥത്തിലാണ്. ‘വമിയാബക ഫതഹ് ഹിർ’ (നിന്റെ വസ്ത്രങ്ങൾ ശുദ്ധിയാക്കുക) എന്ന് പറഞ്ഞതിന്റെ അർത്ഥം ‘നിന്റെ കർമ്മങ്ങൾ ശിർക്കിൽനിന്ന് ശുദ്ധമാക്കുക’ എന്നാണ്. ‘വർറുജ്ജസ ഫഹ്ജൂർ’ (നീ പാപത്തെ വെടിയുക) എന്ന് പറഞ്ഞത് ‘വിഗ്രഹങ്ങളെയും അതിന്റെ വക്താക്കളെയും വെടിയുക’ എന്ന അർത്ഥത്തിലാണ്.

പത്തുവർഷക്കാലം ഇപ്രകാരം നബി(ﷺ) ജനങ്ങളെ തൗഹീദിലേക്ക് ക്ഷണിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. പത്തുവർഷത്തിനുശേഷം അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തെ ആകാശാരോഹണം ചെയ്യിച്ചു. അവിടെവെച്ച് അഞ്ചു നേരത്തെ നമസ്കാരം നിർബന്ധമാക്കപ്പെട്ടു. മൂന്ന് കൊല്ലം അദ്ദേഹം മക്കയിൽവെച്ച് നമസ്കാരം നിർവഹിച്ചു. അതിനുശേഷം മദീനയിലേക്ക് പലയാനം (ഹിജ്റ) ചെയ്യാൻ കൽപിക്കപ്പെട്ടു. ഹിജ്റ ചെയ്യുക എന്നാൽ ശിർക്കിന്റെ നാട്ടിൽനിന്ന് ഇസ്ലാമിന്റെ (തൗഹീദിന്റെ) നാട്ടിലേക്ക് മാറി താമസിക്കുക എന്നാണുദ്ദേശ്യം. ഈ ‘ഹിജ്റ’ മുസ്ലിം സമുദായത്തിന് അന്ത്യനാൾവരെ നിലനിൽക്കുന്ന നിർബന്ധ ബാധ്യതയത്രെ. ഇതിനുള്ള തെളിവ് അല്ലാഹുവിന്റെ വചനം തന്നെയാണ്. അത് ഇപ്രകാരമാണ്:

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيْتَهُمُ الّٰمَلَكِيَّةَ ظَالِمِيٓۤ اَنْفُسِهِمْ قَالُوٓا۟ فِيمَ كُنْتُمْ ۗ قَالُوٓا۟ كُنَّا مُسْتَضْعَفِيْنَ فِى الْاَرْضِ ۗ قَالُوٓا۟ اَلَمْ تَكُنْ اَرْضُ اللّٰهِ وَّسِعَةً فَتُجْرُوٓا۟ فِيْهَا ۗ فَاُولٰٓئِكَ مَاوٰهُمْ جَهَنَّمُ ۗ وَسَأتٌ مَّصِيْرًا ۗ اِلَّا الّٰمُسْتَضْعَفِيْنَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَآءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ حِيْلَةً وَّلَا يَهْتَدُوْنَ سَبِيْلًا

﴿ فَاُولٰٓئِكَ عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ عَفُوًّا غَفُوْرًا ۗ ﴾

“(അവിശ്വാസികളുടെ ഇടയിൽതന്നെ ജീവിച്ചുകൊണ്ട്) സ്വന്തത്തോട് അന്യായം ചെയ്തവരെ മതിപ്പിക്കുമ്പോൾ മലക്കുകൾ അവരോട് ചോദിക്കും: നിങ്ങളെന്തൊരു നിലപാടിലായിരുന്നു? അവർ പറയും: ഞങ്ങൾ നാട്ടിൽ അടിച്ചൊതുക്കപ്പെട്ടവരായിരുന്നു. അവർ (മലക്കുകൾ) ചോദിക്കും: അല്ലാഹുവിന്റെ ഭൂമി വിശാലമായിരുന്നില്ലേ? നിങ്ങൾക്ക് സ്വദേശം വിട്ട് അതിൽ എവിടെയെങ്കിലും പോകാമായിരുന്നല്ലോ. എന്നാൽ അത്തരക്കാരുടെ വാസസ്ഥലം നരകമത്രെ. അതത്രെ ചീത്ത സങ്കേതം! എന്നാൽ യാതൊരുപായവും സ്വീകരിക്കാൻ കഴിവില്ലാതെ, ഒരു രക്ഷാമാർഗ്ഗവും കണ്ടെത്താനാകാതെ അടിച്ചൊതുക്കപ്പെട്ടവരായി കഴിയുന്ന പുരുഷന്മാരും സ്ത്രീകളും കുട്ടികളും ഇതിൽനിന്നൊഴിവാകുന്നു. അത്തരക്കാർക്ക് അല്ലാഹു മാപ്പ് നൽകിയേക്കാം. അല്ലാഹു അത്യധികം മാപ്പ് നൽകുന്നവനും ഏറെ പൊറുക്കുന്നവനാകുന്നു” (അന്നിസാഅ് 97-99).

മറ്റൊരു സൂക്തത്തിൽ ഇങ്ങനെ കാണാം:

يَعْبَادِىَ الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا اِنَّ اَرْضِىْ وَّسِعَةٌ فَاَعْبُدُوْنِ

“വിശ്വസിച്ചവരായ എന്റെ ദാസന്മാരേ; തീർച്ചയായും എന്റെ ഭൂമി വിശാലമാകുന്നു. അതിനാൽ എന്നെ മാത്രം നിങ്ങൾ ആരാധിക്കുവിൻ” (അൽ അൻകബൂത്-56).

ഇമാം ബഗ്ദാദി (رحمته) പറയുന്നു: “(മദീനയിലേക്ക്) ഹിജ്റ പോവാതിരുന്ന മക്കയിലെ മുസ്ലിംകളെ കുറിച്ചാണ് ഈ സൂക്തം അവതരിച്ചത്. അല്ലാഹു അവരെ ‘വിശ്വസിച്ചവരേ’ എന്നാണ് അഭിസംബോധന ചെയ്തത്”.

ഇനി, ഹിജ്റക്ക് നബി വചനങ്ങളിലുള്ള തെളിവ് ശ്രദ്ധിക്കുക. നബി(ﷺ) പറഞ്ഞു:

والدليل على الهجرة من السنة قوله ﷺ: (لا تتقطع الهجرة حتى تنقطع التوبة ولا تنقطع التوبة حتى تطلع الشمس من مغربها

“തൗബായുടെ (പശ്ചാത്തപത്തിന്റെ) സമയം അവസാനിക്കുന്ന തുവരെ ‘ഹിജ്റ’യുടെ സമയവും അവസാനിക്കുകയില്ല. സൂര്യൻ അതിന്റെ അസ്തമയസ്ഥാനത്തുനിന്നും ഉദിക്കുന്നതുവരെ (അഥവാ അന്ത്യസമയംവരെ) ‘തൗബ’യുടെ സമയം അവസാനിക്കുകയില്ല”.

നബി(ﷺ) മദീനയിൽ സ്ഥിര താമസമാക്കിയ ശേഷമാണ് സകാത്, നോമ്പ്, ഹജ്ജ്, ബാങ്ക്വിളി, ധർമസമരം (ജിഹാദ്), നന്മ കൽപിക്കൽ, തിന്മ വിരോധിക്കൽ മുതലായ ഇസ്‌ലാമിന്റെ മറ്റ് നിയമനിർദ്ദേശങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കാൻ കൽപനയുണ്ടായത്. ഇപ്രകാരം നബി(ﷺ) മദീനയിൽ പത്തുകൊല്ലം കഴിച്ചുകൂട്ടി. അങ്ങനെ നബി(ﷺ) കൊണ്ടുവന്ന ഈ മതം ഇവിടെ നിലനിൽക്കേതന്നെ അവിടുന്ന് വഹിച്ചുവന്നു.

ഈ സമുദായത്തിന് ഗുണകരമായ ഒരു കാര്യവും നബി(ﷺ) സമുദായത്തെ അറിയിക്കാതിരിക്കുകയോ ദോഷകരമായ വല്ലതിനെ കുറിച്ചും മുന്നറിയിപ്പ് നൽകാതിരിക്കുകയോ ചെയ്തിട്ടില്ല. നബി(ﷺ) സമുദായത്തിന് അറിയിച്ചുതന്ന കാര്യങ്ങളിൽ ഏറ്റവും ഉത്തമമായത് തൗഹീദും അല്ലാഹു ഇഷ്ടപ്പെടുന്നതും അവന് തൃപ്തികരവുമായ കാര്യങ്ങളുമത്രെ. അതുപോലെ നബി(ﷺ) സമുദായത്തിന് മുന്നറിയിപ്പ് നൽകിയ കാര്യങ്ങളിൽ ഏറ്റവും ദോഷകരമായത് ശിർക്കും. അല്ലാഹു വെറുക്കുകയും എതിർക്കുകയും ചെയ്യുന്ന കാര്യങ്ങളുമത്രെ.

നബി(ﷺ)യെ അല്ലാഹു മുഴുവൻ ജനങ്ങളിലേക്കുമായി നിയോഗിക്കുകയും ജിന്നുകൾക്കും മനുഷ്യർക്കും അദ്ദേഹത്തെ അനുസരിക്കൽ നിർബന്ധമാക്കുകയും ചെയ്തു. അതിനുള്ള തെളിവ് അല്ലാഹുവിന്റെ വചനം തന്നെയാണ് അല്ലാഹു പറയുന്നത്:

قُلْ يَتَّبِعُوا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا

“പറയുക! മനുഷ്യരേ, തീർച്ചയായും ഞാൻ നിങ്ങളിലേക്കെല്ലാമുള്ള അല്ലാഹുവിന്റെ ദൂതനാകുന്നു....” (അൽ അഅ്റാഫ്:158).

നബി(ﷺ)യെക്കൊണ്ടാണ് അല്ലാഹു ഈ ദീനത്തെ പൂർത്തീകരിച്ചിട്ടുള്ളത്. അല്ലാഹു പറയുന്നു:

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيْتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا

“ഇന്ന് ഞാൻ നിങ്ങൾക്ക് നിങ്ങളുടെ മതം പൂർത്തിയാക്കിത്തന്നിരിക്കുന്നു. എന്റെ അനുഗ്രഹം നിങ്ങൾക്ക് ഞാൻ നിറവേറ്റിത്തരികയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. മതമായി ഇസ്‌ലാമിനെ ഞാൻ നിങ്ങൾക്ക് തൃപ്തിപ്പെടുത്തിരിക്കുന്നു....” (അൽ മാഇദ:3).

നബി(ﷺ) മരിക്കുമെന്നതിന്റെ തെളിവ് താഴെ പറയുന്ന ഖുർആൻ വചനമാണ്.

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴿١﴾ ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ ﴿٢﴾

“തീർച്ചയായും നീ മരിക്കുന്നവനാകുന്നു. അവരും മരിക്കുന്നവരാകുന്നു. പിന്നീട് നിങ്ങൾ ഉയർത്തെഴുന്നേൽപ്പിന്റെ നാളിൽ നിങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവിന്റെ അടുക്കൽവെച്ച് വഴക്കുകൂടുന്നുതാണ്” (അസ്സമർ:30,31).

മരണപ്പെട്ടവരെല്ലാം പുനരുത്ഥാനത്തിന് വിധേയരാകുന്നതാണ്. അതിനുള്ളതെളിവുകൾ ഇവയാണ്:

അല്ലാഹു പറയുന്നു:

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى

“അതിൽ (ഭൂമിയിൽ)നിന്നാണ് നിങ്ങളെ നാം സൃഷ്ടിച്ചത്. അതിലേക്ക് തന്നെ നിങ്ങളെ നാം മടക്കുന്നു. അതിൽ നിന്നു തന്നെ മറ്റൊരു പ്രാവശ്യം നിങ്ങളെ നാം പുറത്തുകൊണ്ടുവരികയും ചെയ്യും” (താഹ:55).

മറ്റൊരിടത്ത് അല്ലാഹുവിന്റെ വചനമിതാ:

وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ﴿١﴾ ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا ﴿٢﴾

“അല്ലാഹു നിങ്ങളെ ഭൂമിയിൽനിന്ന് ഒരു മുളപ്പിക്കൽ മുളപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. പിന്നെ അതിൽ തന്നെ നിങ്ങളെ അവൻ മടക്കുകയും നിങ്ങളെ ഒരിക്കൽ അവൻ പുറത്ത് കൊണ്ടുവരികയും ചെയ്യുന്നതാണ്” (നൂഹ്:17,18).

പുനരുദ്ധാനത്തിനുശേഷം അവൻ വിചാരണക്ക് വിധേയരാവുന്നതും അവരവരുടെ കർമ്മങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ പ്രതിഫലം നൽകപ്പെടുന്നതുമാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നത് നോക്കൂ:

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسْتَوُوا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى ۝

“അല്ലാഹുവിനുള്ളതാണ് ആകാശങ്ങളിലുള്ളതും ഭൂമിയിലുള്ളതും. തിന്മ പ്രവർത്തിച്ചവർക്ക് അവർ ചെയ്തതിനനുസരിച്ച് പ്രതിഫലം നൽകുവാൻ വേണ്ടിയത്രെ അത്. നന്മ പ്രവർത്തിച്ചവർക്ക് ഏറ്റവും നല്ല പ്രതിഫലം നൽകുവാൻ വേണ്ടിയും” (അന്നജ്മ:31).

പുനരുത്ഥാനത്തെ നിഷേധിക്കുന്നവൻ സത്യനിഷേധിയാണ് (കാഫിറാണ്). അല്ലാഹു പറയുന്നു:

زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ ۚ وَذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ۝

“തങ്ങൾ ഉയർത്തപ്പെടുന്നേൽപ്പിക്കപ്പെടുകയില്ലെന്ന് ആ അവിശ്വാസികൾ ജൽപിച്ചു. (നബിയേ) പറയുക: അതെ എന്റെ രക്ഷിതാവിനെ തന്നെയാണ്, നിങ്ങൾ ഉയർത്തപ്പെടുന്നേൽപ്പിക്കപ്പെടും. പിന്നീട് നിങ്ങൾ പ്രവർത്തിച്ചതിനെപ്പറ്റി നിങ്ങൾക്ക് വിവരമറിയിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്യും. അത് അല്ലാഹുവെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം എളുപ്പമുള്ളതാകുന്നു” (അത്തഗാബുൻ:7).

മുന്നറിയിപ്പ് നൽകുന്നവരും സന്തോഷവാർത്ത അറിയിക്കുന്നവരുമായിട്ടാണ് അല്ലാഹു എല്ലാ ദൂതന്മാരെയും നിയോഗിച്ചത്. അല്ലാഹു പറയുന്നു:

رُسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ ۚ بَعْدَ الرُّسُلِ ۚ

“സന്തോഷവാർത്ത അറിയിക്കുന്നവരും, താക്കീത് നൽകുന്നവരും

മായ ദൂതന്മാരായിരുന്നു അവർ. ആ ദൂതന്മാർക്ക് ശേഷം ജനങ്ങൾക്ക് അല്ലാഹുവിനെതിരിൽ ഒരു ന്യായവും ഇല്ലാതിരിക്കാൻ വേണ്ടിയാണ് അത്. അല്ലാഹു പ്രതാപിയും യുക്തിമാനുമായാണ്” (അന്നിസാഉ:165).

അവരിൽ ആദ്യത്തെയാൾ നൂഹ് നബി(ﷺ)യും അവസാനത്തെയോൾ മുഹമ്മദ് നബി(ﷺ)യുമാണ്. മുഹമ്മദ് നബി(ﷺ) ‘ചാതമുന്നബിയ്യിൻ’ (നബിമാരിൽ അന്തിമൻ) ആകുന്നു. നൂഹ് നബി(ﷺ)യാണ് പ്രഥമ ദൂതൻ (അവ്വലൂററസൂൽ) എന്നതിന്റെ തെളിവ് താഴെ പറയുന്ന വചനമാണ്:

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَىٰ نُوحٍ وَالنَّبِيِّنَ مِنْ بَعْدِهِ

“നബിയേ, നൂഹിനും അദ്ദേഹത്തിന് ശേഷമുള്ള പ്രവാചകന്മാർക്കും നാം സന്ദേശം (വഹ്യ്) നൽകിയതുപോലെ തന്നെ നിനക്കും നാം സന്ദേശം നൽകിയിരിക്കുന്നു” (അന്നിസാഉ:163).

‘താഗൂതി’നുള്ള ഇബാദത്തിനെ വിരോധിക്കുന്നവരും അല്ലാഹുവിനെ മാത്രം ആരാധിക്കാൻ കൽപിക്കുന്നവരുമായി എല്ലാ ജനതയിലേക്കും അല്ലാഹു ദൂതന്മാരെ-നൂഹ് നബി(ﷺ) മുതൽ മുഹമ്മദ് നബി(ﷺ)വരെയുള്ളവരെ നിയോഗിച്ചിട്ടുണ്ട്. അല്ലാഹു പറയുന്നു:

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ ۖ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ

“തീർച്ചയായും ഓരോ സമുദായത്തിലും നാം ദൂതനെ നിയോഗിച്ചിട്ടുണ്ട്. നിങ്ങൾ അല്ലാഹുവെ ആരാധിക്കുകയും, ദുർമൂർത്തികളെ വെടിയുകയും ചെയ്യണം.... (എന്ന് പ്രബോധനം ചെയ്യുന്നതിനുവേണ്ടി)” (അന്നഹ്ൽ: 36).

(അപ്രകാരം) അല്ലാഹുവിൽ വിശ്വസിക്കുക; താഗൂതിനെ നിഷേധിക്കുക എന്നതാണ് അല്ലാഹു തന്റെ അടിമകൾക്കെല്ലാം നിർബന്ധമാക്കിയിരിക്കുകയാണ്.

ഇബ്നൂൽ ഖയ്യിം(ﷺ) പറയുന്നു:

قال ابن القيم رحمه الله تعالى : معنى الطاغوت ما تجاوز به العبد حده من معبود أو متبوع أو مطاع والطواغيت كثيرون . ورؤسهم خمسة ، إبليس لعنه الله ، ومن عبد وهو راض ، ومن دعا الناس إلى عبادة نفسه ومن ادعى شيئاً من علم الغيب ، ومن حكم بغير ما أنزل الله

“ഒരു അടിമ തന്റെ പരിധി ലംഘിച്ചുകൊണ്ട് ഏതൊന്നിനെ ആരാധനയോ പിന്തുടരപ്പെടുന്നവനായോ അനുസരിക്കപ്പെടുന്നവനായോ കരുതുന്നുവോ അത് താഗൂതാണ്”. താഗൂതുകൾ ധാരാളമുണ്ട്. അവയുടെ നേതാക്കൾ അഞ്ച് വിഭാഗമാണ്.

1. ശപിക്കപ്പെട്ട ഇബ്ലീസ്.
2. തന്റെ ഇഷ്ടത്തോടെ ആരാധിക്കപ്പെടുന്നവൻ.
3. തന്നെ ആരാധിക്കാൻ വേണ്ടി ജനങ്ങളെ ക്ഷണിക്കുന്നവൻ.
4. അദ്യശ്യജ്ഞാനമുണ്ടെന്ന് വാദിച്ചവൻ.
5. അല്ലാഹു അവതരിപ്പിച്ചതല്ലാത്തതുകൊണ്ട് വിധിക്കുന്നവൻ.⁽¹⁾

മേൽപറഞ്ഞതിനുള്ള തെളിവ് അല്ലാഹുവിന്റെ വചനമാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നു:

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمَرْ بِاللَّهِ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٦٦﴾

“മതത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ ബലപ്രയോഗമേ ഇല്ല. സന്മാർഗം ദുർമാർഗത്തിൽനിന്ന് വ്യക്തമായി വേർതിരിഞ്ഞു കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ആകയാൽ ഏതൊരാൾ ദുർമൂർത്തികളെ അവിശ്വസിക്കുകയും അല്ലാഹുവിൽ വിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവോ അവൻ പിടിച്ചിട്ടുള്ളത്

1. അല്ലാഹുവിന്റെ ദീനിൽ അനുമതിയുള്ള കേവല ഭൗതികനിയമങ്ങളല്ല ഉദ്ദേശ്യം. പ്രത്യേക, മതനിയമങ്ങളാണ് വിവക്ഷ.

ബലമുള്ള ഒരു കയറിലാകുന്നു. അത് പൊട്ടിപ്പോകുകയേ ഇല്ല. അല്ലാഹു (എല്ലാം) കേൾക്കുന്നവനും അറിയുന്നവനാകുന്നു” (അൽ ബഖറ :256).

ലാ ഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹു എന്നതിന്റെ ആശയവും ഇതുതന്നെയാണ്. ഒരു ഹദീസിൽ ഇപ്രകാരം വന്നിട്ടുണ്ട്:

رَأْسُ الْأَمْرِ الْإِسْلَامُ وَعَمُودُهُ الصَّلَاةُ وَذُرْوَةُ سَنَامِهِ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

“ഈ മതത്തിന്റെ ശിരസ്സ് ഇസ്‌ലാം (അഥവാ സമർപ്പണം) ആകുന്നു; നമസ്കാരം അതിന്റെ തൂണാകുന്നു; അതിന്റെ ഉയർന്നുനിൽക്കുന്ന ഭാഗം അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗത്തിലെ ധർമ്മസമരവുമാകുന്നു” (ത്വബ്റാനി തന്റെ മുഅ്ജമുൽ കബീറിൽ ഉദ്ധരിച്ചത്)⁽¹⁾.

കൂടുതൽ അറിയുന്നവൻ അല്ലാഹുവത്രെ. മുഹമ്മദ് നബി(ﷺ)യിലും അവിടുത്തെ കുടുംബാദികളിലും അനുചരന്മാരിലും അല്ലാഹുവിന്റെ രക്ഷയും സമാധാനവും വർഷിക്കട്ടെ.

ആമീൻ.

1. ഈ റിപ്പോർട്ട് ദുർബലമാണെന്ന് അല്ലാമാ അൽബാനി തന്റെ ‘ദഹ്ലൂഹുൽ ജാമീസ്സുഗീറിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. (നമ്പർ: 3077).

‘ത്യാഗുത്ത്’ - ഒരു വിശദീകരണം

‘ത്യാഗുത്തി’നെ ‘പിശാച്’ എന്നാണ് രണ്ടാം ഖലീഫ ഉമർ(رضي الله عنه) തുടങ്ങിയ പല മഹാന്മാരും നിർവചിച്ചിട്ടുള്ളത്. ‘മാഗുത്തി’ന്റെ ഏറ്റവും നല്ലതും ശരിയും സ്വീകാര്യയോഗ്യവുമായ നിർവചനവും ഇതു തന്നെയാകുന്നു. സുസമ്മതരായ മിക്ക മുഹമ്മദീയർക്കും (ഖുർആൻ വ്യാഖ്യാതാക്കളും) ഇതിന് ഒന്നാമതായി ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുള്ള തഫ്സീറും (വ്യാഖ്യാനവും) ഇത് തന്നെയാണ്. സുപ്രസിദ്ധ ഖുർആൻ വ്യാഖ്യാതാവായ ഇബ്നു കസീർ ഈ വ്യാഖ്യാനത്തെ ഇങ്ങനെ വിലയിരുത്തുന്നു:

“ത്യാഗുത്ത്” എന്നാൽ പിശാചാണെന്ന് അദ്ദേഹം (ഉമർ(رضي الله عنه) നൽകിയ വ്യാഖ്യാനം വളരെ ബലപ്പെട്ടതാകുന്നു. കാരണം, വിഗ്രഹങ്ങൾക്ക് ഇബാദത്ത് ചെയ്യുക. അവയോട് വിധി ആവശ്യപ്പെടുക, സഹായം തേടുക മുതലായ ജാഹിലിയ്യാ കാലത്തുണ്ടായിരുന്ന സകല ‘ശർകും’ (തിന്മയും) ഇതിൽ പെടുന്നു”.

‘പരിധി ലംഘിച്ചവനായ കടുത്ത അതിക്രമകാരി’ എന്നർത്ഥമുള്ള ‘ത്യാഗുത്ത്’ എന്ന പദം അല്ലാഹുവിന് പുറമെ ഇബാദത്ത് ചെയ്യപ്പെടുന്ന എല്ലാ മഅ്ബൂദും എന്ന അർത്ഥത്തിൽ പ്രയോഗിക്കപ്പെടുമെന്ന് ചില മഹാന്മാർ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അതിന്റെ പൂർണ്ണമായ വ്യാപകാർത്ഥം അവർ ഉദ്ദേശിച്ചിരിക്കാനിടയില്ല. ആ മഅ്ബൂദുകൾക്ക് തങ്ങൾ ആരാധിക്കപ്പെടുന്നതിൽ-സംതൃപ്തിയുണ്ടായിരിക്കണമെന്ന ഒരു നിബന്ധനയെങ്കിലും അതിനവർ വെച്ചിട്ടുണ്ടായിരിക്കണം. അല്ലാത്തപക്ഷം ദൈവദൂതന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിലെ അതിപ്രധാനികളും ‘ഉലുൽഅസ്മി’ൽ പെട്ടവരുമായ ഇബ്റാഹിം നബി(عليه السلام), ഈസാനബി(عليه السلام) തുടങ്ങിയവർ പോലും ‘ത്യാഗുത്ത്’കളാണെന്ന് വകവെച്ചുകൊടുക്കേണ്ടിവരും.